

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Osudy klášterního areálu Louka ve Znojmě po zrušení premonstrátské
kanonie**

**The fate of the Louka Abbey area in Znojmo after the disbandment of
the Premonstratensian Canonry**

Tereza Hamzová

Vedoucí práce: Mgr. Dušan Foltýn

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B ČJ-D

Praha 2022

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Osudy klášterního areálu Louka ve Znojmě po zrušení premonstrátské kanonie* vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. 7. 2022

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Mgr. Dušanu Foltýnovi za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost během zpracování mé bakalářské práce. Zároveň bych ráda poděkovala pracovníkům Moravského zemského archivu v Brně a Státního okresního archivu ve Znojmě za pomoc při získávání potřebných informací a podkladů. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svému příteli za podporu a rodině za skvělé studijní zázemí.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá dějinami bývalého premonstrátského kláštera v Louce u Znojma. Stručně seznamuje čtenáře s historií premonstrátského řádu a s dějinami samotného kláštera v Louce od jeho založení v roce 1190 až po jeho zrušení roku 1784. Především mapuje osudy kláštera po odchodu premonstrátského řádu, popisuje jeho využití armádou a poté využití kláštera jako továrny na tabák. Věnuje pozornost i obecní škole, zřízené v areálu kláštera. Dále práce sleduje opuštění kláštera armádou, jeho chátrání a katastrofální stav na přelomu 20. a 21. století, kterému se snažilo zabránit město Znojmo a rozhodlo se klášter od státu odkoupit. Závěr práce je věnován současnosti, tj. rekonstrukci kláštera v moderní a funkční prostory, z části využívané zde sídlící firmou Znovín Znojmo.

KLÍČOVÁ SLOVA

Premonstráti, klášter Louka, Znojmo, jižní Morava, dějiny 20. století, současnost

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the history of the former Premonstratensian monastery in Louka near Znojmo. It briefly informs the reader of the history of the Premonstratensian order and the history of the monastery in Louka itself since its founding in 1190 until its dissolution in 1784. First and foremost, the thesis outlines the fate of the monastery after the withdrawal of the members of the Premonstratensian order, it describes its employment by the military and its later utilization as a tobacco factory. Attention is also paid to the community school, established on the premises of the monastery. The work further examines the military's abandoning of the monastery, its fall into disrepair, and its atrocious state at the turn of the 20th and the 21st century which the city of Znojmo attempted to avert by buying the monastery from the state. Lastly, the thesis addresses the present, i.e., the monastery's reconstruction into modern and functional grounds partially utilized by the locally based company Znovín Znojmo.

KEYWORDS

Premonstratensians abbey, monastery Louka, Znojmo, South Moravian Region, contemporary state

OBSAH

Úvod.....	8
1. Metody, prameny a literatura.....	11
2. Premonstrátský řád	16
2.1. Řehole sv. Augustina	16
2.2. Sv. Norbert	17
2.3. Premonstrátský řád v českých zemích	18
3. Stručná historie Louckého kláštera od jeho založení do roku 1784	20
3.1. Založení loucké kanonie	20
3.2. Šebestián Freytag z Čepiroh.....	23
3.3. Další vývoj loucké kanonie do r. 1784.....	25
4. Rušení Louckého kláštera	27
5. Osudy klášterního areálu Louka po zrušení premonstrátské kanonie.....	32
5.1. Klášterní poklad	32
5.2. Vojenské kasárny a farní škola	33
5.3. Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava.....	37
5.4. Továrna na tabák	38
5.5. Rodina Liebenbergova	39
5.6. Vojenská akademie a opět kasárny	41
5.6.1. Moravský pěší pluk č. 99	45
5.6.2. Dělostřelecký pluk č. 106	46
5.7. Bombardování v roce 1945	47
5.8. Vývoj po roce 1945	49
5.9. Vývoj po roce 1989	52
5.10. Prohlášení za národní kulturní památku	53

5.11.	Současný stav	54
5.11.1.	Objekt Staré školy	54
5.11.2.	Podzemní prostory	57
5.11.3.	Spojovací křídlo	57
5.11.4.	Důstojnický pavilon	58
5.11.5.	Vránův vodní mlýn	59
5.11.6.	Vojenská jízdárna.....	59
5.11.7.	Nový konvent.....	60
6.	Závěr	61
7.	Seznam použitých informačních zdrojů	64
8.	Seznam tabulkových příloh	71
9.	Seznam obrazových příloh.....	72
10.	Tabulkové přílohy	79
11.	Obrazové přílohy	84

Úvod

Tato práce se zabývá dějinami premonstrátského kláštera Louka ve Znojmě především po jeho zrušení roku 1784. Na jižní Moravě Loucký klášter v minulosti představoval důležité centrum duchovního, uměleckého a hospodářského života. Zakládací listina Louckého kláštera je datována ke 25. říjnu 1190. Zakladatelem Louckého kláštera byl znojemský kníže Konrád Ota. Konvent byl zrušen v roce 1784 rozhodnutím císaře Josefa II. Rozsáhlá knihovna Louckého kláštera byla zrušena a knihovní skříně byly převezeny do premonstrátského kláštera na pražském Strahově, barokní sochy byly přestěhovány z Louky do nedalekých Jevišovic, kde byly umístěny do zámeckých zahrad. Tak skončilo období největší slávy kláštera. Po dvě staletí v klášterních prostorech působila vojska, která se stala pro Loucký klášter téměř osudnými.

Bakalářskou práci započnu kapitolou Premonstrátský řád, kde seznamuji čtenáře se vznikem řádu, jeho charakteristikou a příchodem premonstrátů do Čech. Na uvedenou část navazuji kapitolou věnované stručné historii Louckého kláštera od jeho založení do zrušení. Hlavní náplní mé bakalářské práce je část o průběhu rušení Louckého kláštera a následné osudy klášterního areálu po zrušení premonstrátské kanonie. Zde přicházím s dalšími podkapitolami, ve kterých zaznamenávám mýtus o klášterním pokladu, o němž se začalo vyprávět právě po zrušení kláštera, dále popisují vznik vojenských kasáren a továrny na tabák. Všimám si postupů rodiny Liebenberg, která v roce 1827 klášter koupila. V dalších podkapitolách se věnuji vojenské akademii a obnoveným vojenským kasárnám, situaci na počátku 21. století po opuštění kláštera armádou a současnému stavu. Nepatrný prostor je věnován i akciové společnosti Znovín Znojmo, která působí v objektu kláštera od roku 2000, kdy uzavřela s městem dlouhodobou smlouvu o pronájmu.

Cílem práce je studie, která má seznámit čtenáře s dějinami Louckého kláštera především po jeho zrušení a poukázat na současný stav kláštera. Dosud žádná literatura nepojednává podrobně o období Louckého kláštera po josefinských reformách, jen okrajově zmiňuje jeho využití jako továrny na tabák nebo jako zázemí pro vojáky. To znamená, že informace o dění v bývalém klášteře po roce 1784 (zrušení Josefem II.) jsou velmi stručné a jsou orientovány spíše na architektonické stránky objektů (např. klášterní přestavby) či významnou událost, která klášter v tomto období zasáhla, jako je obsazení kláštera vojsky

apod. O významných událostech je v literatuře ale jen zmínka, nenachází se v ní žádné podrobnosti. O něco více se o osudech Louckého kláštera po jeho zrušení rozepsal PhDr. Petr Kroupa (a kolektiv autorů) ve své publikaci *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*, ale jelikož se jedná zřejmě o jedinou knihu, která se věnuje určitým událostem v období po zrušení kláštera více než jen jednou větou, a dokonce z ní vychází další autoři píšící o Louckém klášteře, snažila jsem se danou informaci zjistit přímo z primárních archivních pramenů. Dílčím cílem této práce je prohloubení znalostí o regionální historii i s určitým přesahem do současnosti. Termínem „přesah do současnosti“ mám na mysli zejména kdysi rozsáhlý mobiliář Louckého kláštera, který byl rozprodán a umístěn na různých místech, kde ho lze nalézt i dnes.

Protože jsou dějiny Louckého kláštera k roku 1784 vcelku zpracovány, mohu čerpat ze sekundární literatury, a tak lze první polovinu mé bakalářské práce označit za kompilát. Ve druhé polovině práce budu odkázána na práci s relevantními prameny.

V poslední řadě bych ráda uvedla na pravou míru pravopis názvu Louckého kláštera. V této bakalářské práci používám pro název Loucký klášter velké počáteční písmeno dle Pravidel českého pravopisu (dále PČP). Níže je uvedena citace z online jazykové příručky Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR, která opravňuje mé rozhodnutí.¹

„Většina názvů klášterů je tvořena spojením přídavného jména a podstatného jména klášter. Poznat, zda jde o vlastní název, nebo o název popisný, tedy název, který pouze signalizuje, kde se daná stavba nachází, komu je zasvěcena, kdo ji obývá, je velmi obtížné. Podle PČP se s velkým písmenem má psát: Sázavský klášter, Strahovský klášter, Anežský klášter (v Praze), s malým písmenem je podle nich obvyklé psát: dominikánský klášter, františkánský klášter, klášter alžbětinek. S ohledem na doporučení PČP i stávající praxi lze u názvů klášterů obsahujících přídavné jméno odvozené od zeměpisných jmen připustit oba způsoby psaní: Břevnovský/břevnovský klášter, Vyšebrodský/vyšebrodský klášter, Broumovský/broumovský klášter atd.“

Dle výše uvedené citace bych měla psát Loucký klášter spíše s malým počátečním písmenem, neboť vím, že se jedná o název popisný. Ale i přesto jsem se rozhodla používat

¹ *Internetová jazyková příručka* [online] (2008–2022). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 2. 6. 2022. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

velké počáteční písmeno, jelikož právě to se v dnešním úzu vyskytuje častěji. Běžní uživatelé českého jazyka si již neuvědomují, že se jedná o název, který signalizuje, že se klášter nachází v Louce. Domnívají se, že se jedná o vlastní název Louckého kláštera, který se nachází ve Znojmě.

1. Metody, prameny a literatura

Před samotným obsahem práce bych ráda uvedla, jak jsem k práci přistupovala a jaké nástroje jsem si zvolila.

V první fázi jsem navštívila Loucký klášter, kde jsem měla možnost projít si objekty, které si od města Znojma pronajímá vinařská firma Znovín. Při mém terénním průzkumu mě zaujaly některé staré nápisy a obrazy, nejspíše pozůstatky po působení armády, která tu sídlila až do roku 1990.² Byly mi známy informace o založení kláštera, o působení premonstrátů a o zrušení kláštera Josefem II. Ale o detailnějších událostech, které následovaly po zrušení kláštera, jsem nevěděla. V klášteře nebyl k dispozici nikdo, kdo by mi posloužil jako poučený zdroj informací, a proto jsem se rozhodla hledat v odborné literatuře.

Ve druhé fázi jsem shromáždila česky psanou sekundární literaturu, která se zabývá dějinami Louckého kláštera. Dějinami kláštera se podrobně zabývají následující díla. V příslušném díle *Vlastivědy Moravské* podává chronologický vývoj František Peřinka.³ V roce 1990 vyšla malá brožura *Louka 1190–1990: 800 let premonstrátského kláštera Louka u Znojma na Moravě*, ale je možné v ní narazit na menší omyly a chyby.⁴ Dalším dílem podávajícím informace o historii Louckého kláštera je brožura vydaná v roce 1997 *Premonstrátský klášter v Louce*, která postrádá citace, ale obsahuje vyčerpávající seznam literatury i ke stavebnímu vývoji kláštera a jeho archeologii.⁵ Nejnovější publikací, která byla vydána k 830. výročí založení loucké kanonie a také k 900. výročí založení

² V příloze na obrázku č. 1 lze vidět dnes už skoro vypadaný nápis, na obrázku č. 2 a č. 3 je zachyceno značení místností, které tu zůstalo po působení vojenské akademie.

³ PEŘINKA, František Václav. *Vlastivěda moravská.*, Č. 76: Znojemský kraj. Brno: Musejní spolek v Brně, 1904, 551 s.

⁴ *Louka 1190-1990: 800 let premonstrátského kláštera Louka u Znojma na Moravě*. Brno: Cesta, 1990, 12 s.

⁵ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. Znojmo: Okresní úřad, 1997, 121 s.

premonstrátského řádu je *Bonum opus: premonstráti v Louce (1190–1784)*.⁶ Tato kniha prezentuje především dějiny klášterní instituce a obsahuje obrazovou část, kde jsou například portréty opatů z louckého alba *Icones seu Imagines*. Ve své bakalářské práci jsem z ní nevycházel, jelikož jsem si všimla, že autoři knihy používají zcela shodná souvětí až celé úryvky z existujících akademických prací, aniž by použili přímou citaci. Na konci knihy je vytvořený alespoň seznam literatury, kde jsou zmíněny i akademické práce, ale dle mého názoru je tento postup nedostačující.⁷ Ze shrnujících kompendií pak nesmím zapomenout zmínit *Encyklopedii moravských a slezských klášterů*, ze které jsem čerpala základní informace.⁸ V souvislosti s Louckým klášteřem vyšlo několik kvalifikačních prací, z nichž je nejrozsáhlejší a nekvalitnější diplomová práce Mgr. et Mgr. Stanislava Vohryzky, Ph.D., *Dějiny kláštera Louka u Znojma do roku 1425*.⁹ Na tuto práci se pokusil částečně navázat Mgr. Michael Kohoutek ve své bakalářské práci *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době po husitských válkách (1434–1526)*, jde však o méně zdařilou práci, než je výše zmíněná.¹⁰ Autor práce se dopustil několika omylů, z nichž jedním je záměna zakladatele kláštera knížete Konráda II. Oty za Konráda II. Znojemského. A navíc se Mgr. Michael Kohoutek spíše věnuje obecným dějinám českých zemí než přímým souvislostem s Louckým klášteřem. Tentýž autor se rozhodl věnovat Louckému klášteři i ve své diplomové práci, která nese název *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době předbělohorské (1526–1620)*, mezníkem

⁶ ECKL, Petr, ŠEFERISOVÁ LOUDOVÁ Michaela, VALEŠ Tomáš. *Bonum opus: premonstráti v Louce (1190–1784) = Bonum opus: Die Prämonstratenser in Klosterbruck (1190–1784)*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2020, 231 stran, 24 nečíslovaných stran obrazových příloh.

⁷ Například věty v *Bonum opus: premonstráti v Louce (1190–1784)* se od druhého odstavce na straně č. 159 až do strany č. 162 (včetně) zcela shodují s větami v akademické práci Ilony Koláčkové s názvem *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera*. Rozdíl je jen ve vynechání vět o Tišnovském klášteři.

⁸ FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha: Libri, 2005, 878 s.

⁹ VOHRZEK, Stanislav. *Dějiny kláštera Louka u Znojma do roku 1425*. Brno, 2009. 133 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Borovský, Ph.D.

¹⁰ KOHOUTEK, Kohoutek. *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době po husitských válkách (1434–1526)*. Brno, 2012. 56 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Tomáš Černušák.

v této práci je nástup Habsburků na český trůn a bělohorská bitva.¹¹ Další bakalářskou prací, která je spojena s Louckým klášteřem, je práce Mgr. Petra Eckla *Šebestián Freytag z Čepiroh opat loucký (1533–1585)*.¹² V této práci je kladen důraz na činnost Šebestiána Freytaga z Čepiroh ve funkci opata v Louckém klášteře. V neposlední řadě zmíním bakalářskou práci *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera* Mgr. Ilony Koláčkové.¹³ Tato práce se nejvíce přibližuje mému tématu bakalářské práce, jelikož se věnuje rušení klášterů nejen obecně, ale konkrétně ho ukazuje i na příkladu Louckého kláštera.

V sekundární literatuře obvykle historie Louckého kláštera začíná jeho založením a končí jeho zrušením. O dějinách kláštera po jeho zrušení už se nepíše. Proto mé následující kroky vedly do archivů.

Komplex Louckého kláštera je nyní v rukou dvou vlastníků, tj. města Znojma a římskokatolické církve. Proto jsem se nejdříve obrátila na Státní okresní archiv Znojmo (dále SOkA Znojmo), kde mi byly nabídnuty fondy Archiv města Znojma či pozůstalost někdejšího okresního hejtmána ve Znojmě a v Jihlavě, guberniální sekretáře Krajského úřadu ve Znojmě a historika Antonína Hübnera. Dále mě zajímaly archivní fondy církevních institucí, hledala jsem je v Moravském zemském archivu v Brně (dále MZA). V MZA jsou archivní fondy rozděleny podle jednotlivých typů původců na několik fondových skupin. K bádání o zrušení kláštera mi posloužil fond B 2 Gubernium – církevní oddělení (1743–1786) a zejména navazující fond B 15 Moravské místodržitelství – církevní oddělení (st., 1786–1880). V těchto fondech jsem našla nejzásadnější dokumentaci k likvidaci Louckého kláštera samostatně (mj. sig. 7/25 – zrušený klášter premonstrátů v Louce), ale prověřila jsem i další agendy (kupř. sig. 7/7 – prodej realit

¹¹ KOHOUTEK, Kohoutek. *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době předbělohorské (1526–1620)*. Brno, 2014. 63 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Tomáš Černušák.

¹² ECKL, Petr. *Šebestián Freytag z Čepiroh opat loucký (1533–1585)*. Olomouc, 2012. 46 s. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta. Vedoucí práce prof. PhDr. František Halas, CSc.

¹³ KOLÁČKOVÁ, Ilona. *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera*. Brno, 2007. 57 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Zbyněk Sviták, CSc.

zrušených klášterů, sig. 7/10 – rozdělení klášterních cenností, aj.). Opomenout nelze ani fond E 57 Premonstráti Louka (1190–1800). Okrajově jsem nahlédla i do některých úředních knih z fondu B 14 Moravské místodržitelství (st.), kde se nachází např. seznam cenností zrušených klášterů (kniha inv. č. 1906), prodejní protokoly zrušených klášterů (kniha inv. č. 1907), protokoly mincovnímu úřadu o předaném zlatu a stříbru zrušených klášterů (kniha inv. č. 1908) a další. Dílčí dokumentace k rušení a likvidaci klášterů se nachází rovněž ve fondu B 16 Moravské místodržitelství – účtárna (1768–1923), kde jsou uloženy mj. knihy Náboženského fondu, týkající se platů a penzí kněží zrušených klášterů, aktiv a pasiv zrušených klášterů, dále fassé klášterů (Louka v inv. č. 1228), seznamy majetku zrušených klášterů (Louka v knize inv. č. 1239), atp. Ke všem výše zmíněným fondům byly k dispozici inventáře a jednalo se o fondy zpracované a bez omezení přístupné.

K obeznámení s premonstrátským řádem jsem především používala knihu *Premonstráti*.¹⁴ Autorem tohoto díla je profesor Ulrich Gottfried Leinsle (nar. 1948), který do premonstrátského řádu vstoupil v roce 1970. Kniha byla vydána v roce 2020 a je nejnovější vzniklou publikací, která popisuje církevní instituci existující téměř tisíciletí. Ilustrace na obálce této knihy je výřezem z titulního listu *Breviarium Praemonstratense*, Louka, Typis Lucensibus 1597. Před U. G. Leinslem o historii premonstrátského řádu podal informace z českých autorů strahovský premonstrát Tadeáš Řehák v knize *Svatý Norbert a jeho dílo*.¹⁵ Tomáš Řehák tuto knihu publikoval v roce 1971 v Římě pod pseudonymem Tomáš Říha. Před titulem Tomáše Řeháka vyšlo v roce 1877 ještě jedno dílo, které se zabývalo obecnými dějinami premonstrátského řádu v českých zemích, a to kniha *Premonstráti v Čechách a na Moravě* od strahovského premonstráta Dominika Čermáka.¹⁶ Existují další práce zabývající se premonstráty, například první díl *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické*

¹⁴ LEINSLE, Ulrich Gottfried. *Premonstráti*. Přeložil David SAJVERA. Praha: Plot, 2020. 243 s.

¹⁵ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert a jeho dílo*. Řím: Křesťanská akademie, 1971. 302 s., [24] s. obr. příl. Sůl země; sv. 8.

¹⁶ ČERMÁK, Dominik Karel. *Premonstráti v Čechách a na Moravě: stručné vypsání osudů jednotlivých bud' ještě stávajících neb již vyhlazených klášterů toho řádu dle roků jich založení*. V Praze: Nákladem kanonie Strahovské, 1877. 573 s.

církve v českých zemích od Milana M. Bubna.¹⁷ Autor v této knize nejprve představí řád a jeho dějiny, poté popisuje řádovou symboliku a další. Navíc jsou v encyklopedii medailonky zakladatelů řádů, přehledy patronů řádů, seznamy jednotlivých řeholních domů, řádových učilišť, hospiců, sirotčinců, starobinců, chudobinců, škol, vychovatelů apod. V textu jsou i adresy hlavního sídla řádu, jak ve světě, tak v českém prostředí. Knihu Milana Bubna hodnotím velice kladně, oceňuji jeho úsilí nashromáždit údaje k jednotlivým řádům, i když jsem v knize narazila na nějaké nesrovnalosti (např. záměna moravského markraběte Přemysla za Václava I., označení Griffenu v Korutanech za uherskou kanonii). Tyto čtyři výše zmíněné tituly pro mě byly dostačující k poznání premonstrátského řádu.

¹⁷ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích. II. díl, I. svazek, Řeholní kanovníci*. Praha: Libri, 2003. 163 s.

2. Premonstrátský řád

Řád premonstrátů se zrodil ve dvanáctém století z gregoriánské reformy kléru a v návaznosti na Augustinovu řeholi, se řadí do skupiny řeholních kanovníků. Řeholní kanovníci žili v pospolitosti (*vita communis*) a sdíleli spolu svůj majetek.¹⁸ Jako zakladatel premonstrátského řádu je uváděn svatý Norbert z Xantenu, který přišel s biskupem Bartolomějem na jaře roku 1120 do údolí Prémontré, které se nachází dvacet kilometrů na západ od Laonu. Tato dvojice se rozhodla, že založí nový klášter při kostele zasvěcenému sv. Janu Křtiteli přináležejícímu benediktinskému opatství St-Vincent v Laonu. O rok později složil sv. Norbert se svými druhy řeholní sliby sv. Augustina. V listopadu 1122 byl kostel v Prémontré vysvěcen biskupem Bartolomějem de Joux. Dne 28. června 1124 získal sv. Norbert papežské potvrzení pro založení řádu a způsob života řeholního kanovníka v Prémontré.¹⁹ Ale konečné rozhodnutí od papeže o založení řádu obsahovala až bulla *Apostolicae disciplinae spectantes*, vydaná v Lateráně roku 1126 papežem Honoriem II.²⁰ Přesné organizační struktury a charismata řádu stanovil Hugo z Fosses, který byl zvolen opatem v Prémontré, poté co byl sv. Norbert jmenován arcibiskupem.²¹

2.1. Řehole sv. Augustina

Sv. Augustina pokřtil biskup sv. Ambrož, a nakonec byl sám zvolen biskupem v severoafrickém Hippo. Napsal mnoho kázání a spisů, ale především řeholi pro své bratry i sestry, kteří žijí v řeholních domech. Řeholi sv. Augustina včetně premonstrátů mají také augustiniáni, rytířské rády (i čeští křižovníci s červenou hvězdou), dominikáni, serviti, milosrdní bratři, piaristé, některé kongregace (anglické panny, voršilky, salesiánky). Tato řehole stanovuje jen základní pravidla řeholního života, nestanovuje zvláštní formy zbožnosti. Jedná se o jednodušší řeholi, která především požaduje lásku k Bohu a bližnímu svému. Od sv. Augustina ji převzal sv. Norbert. Řádovým heslem Norbertových učedníků je „*Ad omne opus bonum parati*“, v českém znění „*Připraveni*

¹⁸ LEINSLE, Ulrich Gottfried. *Premonstráti*. S. 11–13.

¹⁹ Tamtéž. S. 26.

²⁰ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 65.

²¹ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 11.

ke každému dobrému dílu“.²² Norbert a jeho druzi konali půst, fyzické práce, nabízeli svou pohostinnost chudým a poutníkům, dodržovali slavení hodinek, meditaci, věnovali čas studiu a duchovní správě. Měli zvláštní úctu k Panně Marii. Panna Marie byla osoba, která se zjevila Norbertovi a nařídila mu nosit bílé roucho jako symbol pokání a čistého života. Řádovým šatem premonstrátů se tak stala bílá tunika se škapulířem a pásem, doplněná almucí nebo mozetou a rochetou. Proto jsou premonstráti nazýváni také jako bílí bratři (*Candidus Ordo*).

2.2. Sv. Norbert

Sv. Norbert se narodil mezi lety 1080–1085 v německém městečku Xanten. Jeho životopis je obvykle podáván jen s malým důrazem na místo jeho narození, výchovu a mládí. Důraz je dáván až na život po jeho obrácení.²³ Již jako nedospělý muž získal Norbert kanovnické místo v kapitule sv. Viktora v Xanten. Dostalo se mu kvalitního vzdělání, byl vysvěcen na podjáhna a roku 1106 se stal sekretářem císaře Jindřicha V. Při své duchovní dráze v nejvyšší společenské vrstvě žil Norbert světským životem až do oné události s bleskem v roce 1115. Uprostřed léta při vyjíždě se svým sluhou ho zastihla bouře. Velmi blízko jezdců údajně uhodil blesk, který Norberta omráčil. Při pádu z koně měl Norbert slyšet jakýsi hlas. Byla mu vyčítána jeho minulost.²⁴ Po této události, která není nijak podložena historickými doklady, se vzdal Norbert dosavadního dvořanského života a obrátil se ke kajicnému životu v gregoriánském duchu. Strávil dva roky jako poustevník a zajistil si od papeže povolení kázat. Na dalších cestách Norberta doprovázel biskup Bartoloměj, se kterým došel na jaře 1120 do údolí Prémontré, na místo, kde byl založen nový klášter. O šest let později se Norbert stal magdeburským arcibiskupem, jehož roli plnil až do roku 1134, kdy zemřel. Pochován byl v magdeburském klášteře Panny Marie.²⁵ V roce 1582 papež Řehoř VII. vydal bulu, kterou byl Norbert prohlášen

²² BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 59.

²³ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert*. S. 28, 31, 32.

²⁴ Tamtéž. S. 39.

²⁵ LEINSLE, Ulrich Gottfried. *Premonstráti*. S. 24, 30.

za svatého.²⁶ Ostatky svatého Norberta byly v roce 1627 převezeny do Prahy na Strahov, kde byly slavnostně uloženy, a Norbert byl prohlášen českým zemským patronem.²⁷

2.3. Premonstrátský řád v českých zemích

Premonstrátský řád se do českých zemí dostal díky olomouckému biskupu Jindřichovi Zdíkovi. Jindřich Zdík byl s řádem seznámen v Římě během druhého lateránského koncilu. Viděl v řádu naději na vyproštění církve z rukou světské moci. V Praze pak přesvědčil pražského biskupa Jana a českého knížete Vladislava II. k založení nového kláštera. Pro klášter bylo zvoleno místo zvané Strahov blízko Pražského hradu. Po založení kláštera začalo být místo nazýváno biblickým jménem Mons Sion. Fundace panovníkem proběhla v roce 1140, o tři roky později na Strahov přišli první premonstráti z německého Steinfeldu a v témže roce získal pro klášter Jindřich Zdík papežské potvrzení.²⁸

Původně byl Strahovský klášter dvojklášterem, žily v něm i ženy. Premonstrátky se však záhy přesunuly do Doksan. Dále se premonstrátský řád v českých zemích rozšířil do Želiva, kde byl odebrán klášter benediktinům a vložen do rukou premonstrátů. Také v Želivě byla komunita založena jako dvojklášter, přičemž ženy působily v Louňovicích pod Bláníkem. Pak se premonstrátský řád rozrostl do jihočeského Milevska, jihomoravských Dolních Kounic, Litomyšle (premonstráti zde údajně nahradili benediktiny), Hradiska u Olomouce (taktéž zde premonstráti nahradili benediktiny), české Teplé a do Chotěšova, moravských Zábřovic a do Nové Říše.

Skutečnost, že premonstráti nahrazovali ve svých počátcích benediktinské osazení klášterů, potvrzuje, že se premonstráti v českých zemích těšili velké vážnosti. Ale budoucí vývoj řádu v českých zemích nepříznivě zasáhlo husitství, osvícenství, josefinismus a později i komunismus.

Od příchodů prvních premonstrátů do českých zemí uplynulo 879 let. A na území České republiky dnes působí premonstráti v Nové Říši, na Strahově, v Teplé a v Želivě,

²⁶ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert*. S. 108.

²⁷ KROUPA, Petr. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 11.

²⁸ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 74, 76.

Premonstrátky v Doksanech a na Svatém Kopečku u Olomouce. K české provincii premonstrátů náleží i opatství ve východoslovenském Jasově a konvent v Holíči.²⁹

²⁹ Tamtéž. S. 75.

3. Stručná historie Louckého kláštera od jeho založení do roku 1784

3.1. Založení loucké kanonie

Blízko Znojma, v okouzujícím údolí, u řeky Dyje leží bývalé premonstrátské opatství.³⁰ Louka (latinsky *Luca* nebo také *Pratum*, německy *Bruck*, *Klosterbruck*), kanonie Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava (*Canonia Lucencis*) byla založena dne 25. října 1190 českým knížetem Konrádem II. Otou (1189–1191) a jeho matkou Marií.³¹ Zakládací listina byla vydána na Pražském hradě, se záměrem spasit své duše a duše svých předků. Dle této slovní formulace lze soudit, že k založení Louckého kláštera motivovaly Konráda II. Otu a jeho matku zbožné důvody.³² Existuje i teorie, že založení Louky mělo sloužit k pohřbívání znojemských Přemyslovců, ale o pohřbu některého z nich v Louce nejsou žádné údaje. Konrád II. Ota věnoval klášteru majetek, který byl rozptýlen na jihu Moravy. Jednalo se o čtyři kaple: sv. Mikuláše ve Znojmě se třemi vesnicemi a lány polí v dalších třech vsích, sv. Jiří ve Strachotících se třemi vesnicemi, sv. Jana Křtitele v Rokytnici u Třebíče s jednou vsí. K tomu dalších sedmnáct vesnic a lán pole v jiné vsi.³³ Tento majetek Konrád II. Ota pojistil proti úchvatům cizích osob a členů zakladatelského rodu. Ke 29 vsím nebo jen jejich částem přibyl další majetek darovaný od členů přemyslovské dynastie. Dne 27. dubna 1195 vzal louckou kanonii pod svoji ochranu papež Celestin III. a potvrdil její statky.³⁴

Tradičně se uvádí, že první kanovníci měli přijít ze Strahovského kláštera, ale filiační vztah mezi Loukou a Strahovem je doložený až v 16. století.³⁵ Dr. M. Švábenský uvedl, že premonstrátů bylo ze Strahova povoláno celkem 12 i s opatem. Prvním opatem měl být Gerhard, ale jedná se o písemně nedoloženou informaci, a proto se za prvního opata v Louckém klášteře považuje opat Jiří (Gregorius), který je doložen na listině z července

³⁰ Na obrázku č. 4 uvádím plán Louckého kláštera pro lepší orientaci v následujícím textu.

³¹ Místní jméno Louka vzniklo po krásných lučinách, které se dříve nacházely v okolí kláštera. Latina převzala české jméno, němčina pojmenovala klášter podle blízkého mostu přes Dyji. (Peřinka ve Vlastivědě moravské).

³² Marii, spoluzakladatelku kláštera lze vidět na obrázku č. 5.

³³ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 14.

³⁴ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 112.

³⁵ FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. S. 796.

1201.³⁶ Chrám sv. Václava byl svěcen někdy po 21. dubnu 1202 olomouckým biskupem Robertem.³⁷ Roku 1226 bylo povýšeno nedaleké Znojmo na královské město, což pro Loucký klášter znamenalo ztrátu nemovitostí na jeho území. Přemysl Otakar I. jim za tyto nemovitosti daroval nové majetky. Klášter byl osvobozen od berní, cel a jiných dávek městům a hradům, byl vyjmut z moci světských soudů, a navíc byla kanonie zbavena povinnosti poskytovat pohostinství. To vše díky imunitní listině vydané dne 22. října 1234 ve Znojmě.³⁸ Buben ve své encyklopedii chybně uvádí, že listinu vydal král Václav I. Klášter od výše jmenovaných povinností osvobodil markrabě Přemysl.³⁹

Skutečnost, že Loucký klášter vzkvétal, potvrzují uherské kláštery Jasov (1193), Zsámbék (1205 a 1222), Hérpály (1234), Erábrány (1334), Dárnó (1241) a Adony, které byly údajně osazeny z Louky.⁴⁰ Privilegia a statky Louckého kláštera opětovně potvrdil papež Alexandr IV. (1256) a papež Řehoř X. (1273).⁴¹ Po bitvě na Moravském poli byl Loucký klášter vyplněn vojskem Rudolfa I. Habsburského. A aby toho nebylo málo, zasáhla Čechy a Moravu roku 1281 neúroda doprovázena následným hladomorem.⁴² Roku 1285 potvrdil privilegia a statky kláštera papež Honorius IV. Loucké kanonii byl nakloněn i král Jan a markrabě Karel, premonstráti od nich obdrželi městský soud ve Znojmě, čímž byli poddaní vyproštěni z pravomocí zemských komorníků. Následně roku 1336 markrabě Karel vyňal louckou kanonii z moci zeměpanských úředníků a v roce 1342 potvrdil všechny výsady kláštera z roku 1234. Mimo jiné bylo vytvořeno klášterní

³⁶ Klášterní tradice Gerharda považuje za prvního opata louckého. Podezřelá listina dokládá jeho existenci i v roce 1210. Proto Švábenský uvažuje, že se dopustil písař v *Series abbatum canoniae Lucenae* chybu a Jiří má být druhým opatem, Gerhard prvním opatem. Viz M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969, S. 419.

³⁷ Tuto informaci uvádí Foltýn na straně č. 796, Kroupa klade vysvěcení chrámu sv. Václava k roku 1215 na straně č. 17.

³⁸ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 113.

³⁹ M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969.

⁴⁰ Pro zajímavost uvádím v přílohách obrázek č. 6, kde je zakreslen přehled otcovské jurisdikce české premonstrátské cirkárie v 18. století. M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969. S. 418.

⁴¹ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 113.

⁴² KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 20.

manské zřízení. K těmto Karlovým krokům vedl nejspíše charakter kláštera jako významné pohraniční pevnosti proti Rakousům.

Dne 30. dubna 1344 bylo povýšeno pražské biskupství na arcibiskupství. Bulla *Ex supernae providentia maiestatis* papeže Klementa VI. zasáhla i do chodu loucké kanonie. V návaznosti na povýšení pražského biskupství bylo založeno nové biskupství v Litomyšli, do nějž byl jmenován jako první biskup opat Jan z Louckého kláštera a opat Jindřich Calta, působící v Litomyšli, přešel do Louky. Roku 1386 bylo louckým premonstrátům uděleno právo pontifikálií od papeže Urbana VI.

Ke konci 14. století měl klášter finanční problémy, tak soudím dle dvou exkomunikací louckých opatů Zdeňka a jeho nástupce Jana Puczdoty. Oba včas nezaplatili papežské annáty. Domnívám se, že nešlo jen o náhodnou zapomnětlivost. V té době probíhaly boje mezi markrabaty Joštem a Prokopem a nejspíše kvůli těmto bojům se ocitl Loucký klášter i v insolventi. V roce 1411 potvrdil dosavadní klášterní privilegia král Václav IV. a roku 1421 i král Zikmund, k zástavě klášterního majetku nepřistoupil.⁴³

V roce 1425 potkalo premonstráty v Louce dosud největší neštěstí. Husité, kteří táhli na jih Moravy a do Rakous, dobyli 12. listopadu Loucký klášter. Dne 14. listopadu už byli na cestě do Rakous, ale za dva dny stihli pobořit budovy kláštera, vyrabovat jeho majetek a zbytek zapálit. Husitům údajně nestihli utéct dva premonstráti, kteří byli upáleni.⁴⁴ Ostatní bratři uprchli na hrad Vranov nebo do Vídně. Obnova kláštera a v něm probíhajícího řeholního života nebyla lehká. Ale již za opata Přibyslava, což bylo deset let po vyplenění kláštera husity, byl znovu vystavěn konvent, kvadratura a kostel. Na obnově kláštera se podílel stavitel Mikuláš z Edelšpicu, mimo jiné stavitel znojenské radniční věže.⁴⁵

Roku 1433 louckým premonstrátům confirmoval jejich výsady a statky markrabě Albrecht, další confirmace práv vydal císař Zikmund roku 1437 a král Ladislav Pohrobek v roce 1455 a roku 1458 král Jiří z Poděbrad. V roce 1474 byl loucký opat Jan Bavor

⁴³ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 113.

⁴⁴ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 26. a M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969.

⁴⁵ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert*. S. 239.

zvolen za litomyšlského biskupa. Dalším králem, jenž potvrdil privilegia kláštera, byl Matyáš Korvín v roce 1487 a o rok později potvrdil privilegia kláštera papež Innocenc VIII. Další stvrzení výsad se louckým premonstrátům dostalo od Vladislava II. v roce 1493 a 1510, poté od Ferdinanda I. v roce 1528.

Zajímavostí je, že v roce 1526 přikázal zemský sněm Louckému klášteru vypravit do boje proti Turkům dvacet koní, což bylo nejvíce ze všech moravských církevních institucí.⁴⁶ Z této skutečnosti lze usuzovat, že klášter nabyt dřívějšího blahobytu. Prosperita Louky ovšem netrvala dlouho. Za touto skutečností stojí opat Metoděj Hruža, který dostal svému příjmení. Za něj se klášter dostal do finančních potíží, narostly dluhy, naopak morálka a kázeň premonstrátů v loucké kanonii poklesla. Několik klášterních bratrů přestoupilo na nekatolickou víru.⁴⁷ Sám opat měl navštěvovat protestantská kázání v nedalekém Znojmě a udržovat si konkubínu. To mělo za následek odchod několika řeholníků a negativně získanou pozornost císaře Maxmiliána. Po smrti Hruzy se stal opatem Jiří. Ten ale nezvládl kanonii usměrnit, někteří řeholníci upadli v luteránství a opat Jiří rezignoval. Do loucké kanonie tak roku 1573 dosadil císař Maxmilián opata Šebestiána Freytaga z Čepiroh.⁴⁸

3.2. Šebestián Freytag z Čepiroh

Opat Šebestián Freytag z Čepiroh není jen nejvýraznější osobností Louckého kláštera, ale patří k významným osobnostem protireformní katolické reformy na Moravě. Proto jsem si k němu dovolila menší odbočku.⁴⁹

Šebestián se narodil do zemanské rodiny na tvrzi Čepirohy nedaleko Mostu v Čechách roku 1533. Po univerzitním studiu se stal instruktorem Rudolfa, syna císaře Maxmiliána. Studoval v Itálii, stal se členem řádu Maltézských rytířů, dne 7. října 1571 se zúčastnil bitvy u Lepanta a později byl přijat do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova. Od jezuitů přešel

⁴⁶ Olomoucký biskup měl povinnost 50 koní, olomoucká kapitula jen 16 koní. Tento počet koní uvedl: M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969. S. 2.

⁴⁷ M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969. S. 1.

⁴⁸ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 114.

⁴⁹ V SOkA Znojmo lze najít výtahy z korespondence tohoto louckého opata, s rejstříkem ve svazku č. 29, Kr. HA 11 a ve svazku č. 29, Kr. HA 11. Tyto svazky zpracoval Antonín Hübner. Jsou psané kurentem a v německém jazyce.

v roce 1572 do Louky. Další rok ho jmenoval císař opatem, aniž by byl Šebestián vysvěcen na kněze, což se událo až následujícího roku. Po obsazení Šebestiána do role opata, uteklo několik luteránských řeholníků pryč z kláštera a s sebou si vzali i některé klášterní poklady, klenoty a paramenta. Tak bylo z počátku pod správou nového opata jen sedm kanovníků. Šebestián si obstaral nové spolehlivé řeholníky. Dva premonstráty z Teplé a několik kněží od jezuitů. Mimo jiné měl povolení od císaře stíhat bývalé loucké kanovníky, kteří utekli s klášterními cennostmi.

Opat Šebestián Freytag z Čepiroh jako první založil v Louckém klášteře alumnát, tedy vzdělávací ústav asi pro třicet chlapců. Další jeho kroky směřovaly k boji s nekatolíky, boj se odehrával především ve městě Znojmě.⁵⁰ Šebestiánovi se podařilo obnovit kázeň v konventu, zavést pořádek v hospodaření kláštera, získat zpět ztracené statky, zastavený majetek a splatit všechny dluhy. Postupně začal s obnovou kláštera, proto je označován jako jeho druhý zakladatel. Mimo jiné dal urovnat archiv, sestavit urbář a katastr. Nechal postavit novou klášterní knihovnu a sestavit knihu podobizen louckých kanovníků.⁵¹ Dále zde za Šebestiána vznikla hudební škola. Péče o hudbu byla rozvíjena s pomocí Filipa de Monte, hudebního skladatele, jenž působil i na dvoře Rudolfa II. v Praze.

Město Znojmo je v současnosti známo také Znojemskými okurkami. Málokdo ví, že semena okurek byly přivezeny do Louky právě zásluhou Šebestiána a následně se rozšířily po znojemském kraji.⁵² Okurky byly považovány za léčivý prostředek proti moru. Poprvé byly vypěstovány roku 1574 v klášterní zahradě. Nejprve se konzumovaly pocukrované jako dezert. O tzv. kvašácích (kyselých okurkách) jsou záznamy až ze 17. století.⁵³

Opat Šebestián Freytag z Čepiroh zemřel roku 1585 a byl oslavován již během svého života.⁵⁴

⁵⁰ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 30, 31.

⁵¹ Tamtéž, S. 32.

⁵² BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 115.

⁵³ Na obrázku č. 7 a č. 8 lze vidět historické etikety vyhlášených Znojemských okurek.

⁵⁴ Více informací o této osobnosti podává již citovaná akademická práce: ECKL, Petr. *Šebestián Freytag z Čepiroh opat loucký (1533–1585)*. Olomouc, 2012.

3.3. Další vývoj loucké kanonie do r. 1784

Nástupcem Šebestiána Freytaga z Čepiroh se stal Šebestián Fuchs.⁵⁵ V letech 1589–1613 působila v Louckém klášteře knihtiskárna. Nejprve v ní tiskl Bartoloměj Albrecht Auriga (Forman) ze slezské Vratislavi a poté Jan Willenberger ze Slezska.⁵⁶ Od roku 1595 až do roku 1608 z ní vyšlo 21 titulů.⁵⁷ Jednalo se o apologetické spisy proti protestantům a Turkům.⁵⁸ Tiskárna z Louckého kláštera byla přemístěna kardinálem Františkem z Dietrichsteina do Mikulova, kde v letech 1630–1639 fungovala jako piaristická tiskárna. V roce 1610 potvrdil privilegia loucké kanonie císař Matyáš. Klášter byl obsazen Matyášem Thurnem za stavovského povstání a opat Schall byl pro svůj odpor uvězněn. Během třicetileté války zažil klášter další těžkou zkoušku. Nejprve klášter poškodila povodeň v roce 1634, dále v roce 1642 hospodářské budovy zničili Švédové a v roce 1645 byl klášter obsazen generálem Linhartem Torstenssonem a jeho vojskem, někteří vojáci si s sebou odnesli cennosti z kláštera.

Následovalo období rozkvětu kláštera od poloviny 17. století až do jeho zrušení.⁵⁹ Strahovský klášter přenechal Louce moravské statky, včetně statků bývalé želivské kanonie. V klášteře byl založen špitál, dokončena stavba prelatury. Opat Karel Kratochvíle koupil Jasov, Leles a Velký Varadín, což byla bývalá uherská probošství a dosadil do nich loucké kněží.⁶⁰ Otcovské právo měla Louka ještě ke kanonii Griffen v Korutanech. Díky uherským kanoniím mohl loucký opat zasedat na uherském sněmu.⁶¹

V období rozkvětu Louckého kláštera zde působil Prokop Diviš, jenž je známý jako vynálezce bleskosvodu. Bleskosvod sestrojil v roce 1754, což je dva roky před

⁵⁵ Erb opata Šebestiána Fuchse lze vidět v současnosti nad vchodem do bývalého klášterního mlýna.

⁵⁶ M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969. S. 2.

⁵⁷ FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. S. 796.

⁵⁸ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert*. S. 239.

⁵⁹ Majetek kláštera z roku 1679 byl následující: 32 vsí, z toho 2 celá městečka (Strachotice, Oleksovice) a 2 části městeček (Šatov, Miroslav). Lánů bylo celkem 448, kontribučních 238 ¼. Na panství bylo 12 pustých vsí: Popice, Neslovice, Derflice, Německé Borotice, Čajkovice, Skoroměřice, Držkovice, Nové Sady, Raklinice, Borová, Zahrádky a nějaká ves u miroslavských Suchohrdel. Přehled počtu poddanských rodin kláštera s vyznačením vinného desátku je uveden v tabulce č. 1.

⁶⁰ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert*. S. 240.

⁶¹ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 116.

Benjaminem Franklinem.⁶² Mimo jiné je Diviš považován i za zakladatele elektroterapie.⁶³ Dalšími významnými učiteli, kteří vyšli z Louckého kláštera, jsou Martin Jan Jahn a sv. Klement Hofbauer. Martin Jan Jahn po zrušení opatství působil jako učitel v Olomouci, pak se stal profesorem na Vídeňské univerzitě. Mezi jeho díla patří učebnice východního nářečí a biblické knihy. Sv. Klement Hofbauer byl pekařským pomocníkem v Louce, ale vydal se na studia do ciziny. Zaslouhou následného úspěšného misijního působení byl posmrtně prohlášen za apoštola Varšavy a Vídně.⁶⁴

I přestože musel klášter zaplatit v roce 1742 válečnou kontribuci 50 000 zlatých pruskému králi Bedřichovi II., byla v roce 1748 započata stavba nového traktu. Architektem byl Johann Lucas von Hildebrandt. Projekt nového traktu nebyl dokončen. Stejně tak jako nedokončil opat Řehoř Lambeck nové zdobení knihovny Maulpertschovými freskami.⁶⁵

⁶² Benjamin Franklin je považován za vynálezce hromosvodu v anglofonních kulturách.

⁶³ ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert*. S. 240.

⁶⁴ Tamtéž. S. 241.

⁶⁵ Tamtéž.

4. Rušení Louckého kláštera

V roce 1782 potvrdil Louckému klášteru práva císař Josef II. Ale tentýž císař dne 29. července 1784 vydal dekret o zrušení premonstrátské kanonie v Louce. První kroky vedoucí k likvidaci kláštera byly zahájeny ještě téhož dne. Do Louckého kláštera dorazila duchovní filiální komise Antonína Valentina z Kaschnitz a Weinberku (Jan František Beer, Jan Petr Cerroni, František Alois Svoboda, Ignác Frídl), která oficiálně oznámila zrušení premonstrátské kanonie v Louce. Následně byl vytvořen seznam kanovníků. Loucké kanonii v tu dobu náleželo 96 bratří, z nichž část setrvala na 15 inkorporovaných farnostech a třech lokáliích.⁶⁶ Opatem byl Daniel Todl, jenž setrval ve funkci od roku 1781.⁶⁷ V dalším kroku komisařů byly sepsány klášterní cennosti, jako byly: obrazy v konventu, paramenta a cenné předměty. Podle soupisu obrazů nalezených v klášteře dne 29. července 1784 klášter vlastnil celkem 152 obrazů (131 obrazů v opatství, 21 obrazů v konventu) a 18 obrazů bylo přenecháno prelátovi.⁶⁸ Tyto obrazy se dražily 17. ledna 1785.⁶⁹ Ještě před dražbou proběhl dne 15. listopadu 1784 jejich cenový odhad od Josefa Winterhaldera.⁷⁰ Dnes se některé obrazy nachází v okolí bývalého Louckého kláštera a lze si je prohlédnout. Příkladem může být obraz Spasitele na kříži, který je umístěn na hlavním oltáři dominikánského kostela ve Znojmě, císařské portréty se nachází v expozici státního zámku Valtice, obraz Poslední večeře se nalézá v kostele ve Vrbovci a obraz zakladatelky Louky lze spatřit v Jihomoravském muzeu ve Znojmě.⁷¹

⁶⁶ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 117.

⁶⁷ MZA Brno, E 57, sign. D 54, inv. č. 500, kart. č. 12, orig. a opisy něm., lat., 30 fol., přiloženy registové archy V. Chytila, o volbě a potvrzení louckého opata Daniela Todla ve funkci, z r. 1781.

⁶⁸ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. soupis obrazů nalezených v klášteře ze dne 29. července 1784.

⁶⁹ Soupis obrazů nalezených v konventu se nachází v tabulce č. 2, přičemž je u nich napsáno, kde přesně byly nalezeny. Pokusila jsem se zapsat i obrazy, které byly vydraženy a jejich dříve odhadovanou cenu Winterhalderem. Fotografie první strany originálního soupisu Winterhaldera lze vidět na obrázku č. 9.

⁷⁰ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 89, přílohy k hlavnímu inventáři, příloha č. 37.

⁷¹ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 43, 44.

Paramenta byla určena k prodeji a k rozdělení do jiných kostelů.⁷² Jejich seznam sepsal Rudolf Ivan Rosenkranz.⁷³ Mezi cenné předměty se řadily např. různé hodiny, servis janovského nádobí, lustry, nástěnná světla, křesla, biliár, koberec, oltář a další zařízení konventu a opatství. Tyto a další předměty se dražily veřejně v Brně dne 16. listopadu 1784. Ale probíhaly i neveřejné dražby. Jednou z nich byla dražba konaná 13. ledna 1785, kdy se prodávaly vzácné prelátské a kostelní klenoty ze všech zrušených moravských klášterů. A jelikož se všechny předměty neprodaly, byly nabízeny 21. září 1785 při tzv. poloveřejné dražbě. Poslední, třetí dražba se odehrála 11. září 1786. Ze zrušeného Louckého kláštera se zde prodaly např. umyvadla, stříbrné podnosy, misky, jídelní souprava, číše a kostelní předměty jako stříbrné konvičky, lampa a další.⁷⁴

Jmění kláštera (bez uherských probošství) činilo asi 1 500 000 zlatých.⁷⁵ Z toho měl klášter 349 451 zlatých ve státních úpisech, 61 000 zlatých v hotovosti, 10 000 zlatých mělo zapůjčeno panství Pečky v Čechách, 5 000 zlatých Strahovský klášter, 9 000 zlatých statek Krnsko a 10 000 zlatých panství Dobříčany.⁷⁶ Toto odhadované značné jmění poukazuje na zřejmé ekonomické důvody zrušení kláštera.

V klášteře se nacházela již zmíněná cenná obrazárna a další mobiliář. Nejvíce hodnotná byla knihovna, jež obsahovala skvostné regály s 10 536 svazky.⁷⁷ Inventář z knihovny se do současnosti nedochoval.⁷⁸ Z loucké knihovny je především známý *Graduál loucký*,

⁷² Soupis parament a přesný počet kusů je zaznamenán v tabulce č. 3.

⁷³ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. inventář parament klášterního kostela s přitisknutou pečeti ze dne 20. ledna 1785.

⁷⁴ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 45.

⁷⁵ Foltýn a Kroupa uvádějí částku 1 400 000 zlatých, ale je možné se setkat i s částkou 1 500 000 zlatých u Bílka a Švábenského. Viz FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie klášterů*. S. 804. KROUPA Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 43. BÍLEK, Tomáš Václav. *Statky a jmění kollejí jesuitských, klášterů, kostelů, bratrstev a jiných ústavů v království Českém od císaře Josefa II. zrušených*. V Praze: Fr. Bačkovský, 1893. S. 365. M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969. S. 5.

⁷⁶ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 40.

⁷⁷ BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů*. S. 117.

⁷⁸ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 89, přílohy k hlavnímu inventáři, příloha č. 46 inventář knihovny t. č. chybí.

latinsky *Graduale monasterii O. Praem. Lucensis prope Znojmo, pars aestivalis*, který je dnes uložen ve vědecké knihovně v Olomouci a rukopis zvaný *Cursus Sanctae Mariae*, který je v současnosti uložen v Morganově knihovně v New Yorku.⁷⁹ Knihovna byla zčásti rozprodána, zčásti roztroušena. Její regály koupil strahovský opat Mayer. Většina knih putovala do premonstrátských klášterů na Strahově a do Nové Říše, dále do univerzitních knihoven v Olomouci a ve Vídni.⁸⁰

Sochy, které se nacházely v bývalé klášterní zahradě, našly nové umístění v Jevišovicích poblíž Nového zámku.⁸¹ Tyto barokní sochy, jejichž autorem je vídeňský sochař Lorenzo Mattielli, lze spatřit v rozsáhlém parku u Nového zámku i dnes.⁸²

Výše zmíněný movitý majetek a další movité předměty z klášterních statků (např. z rezidencí Kravsko, Dyje) se sepisovaly v období od 9. ledna do 14. ledna 1785. Poslední seznam všech kovových, cínových a měděných předmětů sepsal Karl Xavier Kühn dne 15. ledna 1785.⁸³

Nemovitý majetek se sepisoval pět dní (od 27. února do 3. března 1785).⁸⁴ Byl předán do správy náboženské matice a podobně jako movitý majetek byl v dražbách rozprodán (byly k němu připojeny i statky jiných zrušených klášterů).

Statek Budeč se dražil dne 3. srpna 1789. Za 99 564 zlatých ho získal Josef Franz Wallis, Freiherr von Carighmain, což byl vysoce postavený rakouský státník a úředník. Mimo jiné v této ceně byla i ves Budeč, Štěpkov, Domamil, Litoňov, Kolovrat, Rabštejn.

⁷⁹ TRMAČ, Miloslav. *Louka. 1190–1990. 800 let premonstrátského kláštera Louka u Znojma na Moravě*. Brno. S. 4.

⁸⁰ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 44, 46.

⁸¹ V Jevišovicích se nachází Starý zámek a Nový zámek. Nový zámek v Jevišovicích od roku 1948 slouží jako domov pro seniory, sochy jsou rozestaveny v jeho okolí.

⁸² Aktuální fotografie barokních soch se nachází v obrázkových přílohách č. 10–30 této bakalářské práce. Převážně se jedná o sochy antických bohů a alegorie. Socha alegorie jara v současnosti chybí.

⁸³ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. zpráva duchovní komise o průběhu rušení Louckého kláštera z 15. 1. 1785.

⁸⁴ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. zpráva biskupské kurie guberniu ze 24. 3. 1785.

Zajímavostí je, že smlouva o koupě byla uzavřena až 29. prosince 1802 a teprve 16. ledna 1808 vložena do zemských desek (ZDZn. XI, f. 118–121 b).

Dalším vydraženým statkem, respektive dvěma statky, se stal spojený statek Hodonice a Dyje. Byl prodán dne 1. července 1799 za částku 79 675 zlatých a 20 krejcarů. Tyto statky si koupil Jan Jiří Scherg, znojemský měšťan. Smlouva byla vtělena do zemských desek 11. března 1802 (ZDZN. X, 135 b–139).

Dále byl dne 25. února 1790 dražen dům louckého opata na Petrově v Brně. Vyvolávací cena činila 3 000 zlatých.

Statek Suchohrdly užíval od 1. června 1790 Alois hrabě von Ugarte, rakouský úředník a státník. Na Znojemsku byl významnou postavou, rodina Ugartů vlastnila např. panství v Jevišovicích. Kupní smlouva na statek Suchohrdly byla uzavřena až Václavem hrabětem von Ugarte, dědicem po Aloisovi hraběti von Ugarte, dne 31. ledna 1798. Tedy až po osmi letech užívání. Suchohrdly byly prodány Ugartům za 26 446 zlatých. S Ugartovými byla uzavřena i smlouva na statek Kravsko, Mramotice a Podmolí nakonec za cenu 79 426 zlatých a několik krejcarů. Původní cena podle dvorního dekretu byla jen 73 229 zlatých. Proto postoupili poručníci Aloise hraběte von Ugarte administraci státních statků ze dne 1. května 1797 ves Podmolí za 45 000 zlatých, která byla následně připojena k panství Louky.

Dne 9. února 1790 se za odhadní cenu 276 282 zlatých 1 krejcar 1 denár dražilo panství Lechovice s těmito vesnicemi: Bantice, Borotice, Čajkovice, Filipovice, Heřmanov, Mšice, Lechovice, Oleksovice, Prosiměřice (část). Dražba byla bez úspěchu. Ale roku 1824 dne 19. července byla uzavřena smlouva s Josephem Langem, vídeňským měšťanem, o dražbě panství Lechovice dne 31. května 1824. Panství Lechovice bylo vydraženo za 249 300 zlatých. Kupní smlouva byla do zemských desek vložena 29. září 1824 (ZDZN. XIV, f. 316 b–320 a).

Panství Miroslav bylo předáno do rukou šlechticů z Hopfenu. Kupní smlouvu za 130 000 zlatých uzavřel Joseph von Hopfen dne 20. října 1824. Dražba proběhla již dříve 3. června 1824. Smlouva byla dána do zemských desek 11. července 1825. K panství Miroslav patřilo městečko Miroslav a vsi: Pemdorf, Václavov, Damnice, Kašenec, Suchohrdly a Loděnice.

Zbýlých 14 vsí, Strachotice, Sedlešovice, Oblekovice, Bohumilice, Nesachleby, Dobšice, Tasovice (část), Krhovice, Derflice, Vrbovec, Chvalovice, Podmolí, Louka, kolonie Ječmeniště, deset domů v Šatově, sedm domů v Dyjákovičkách, statek Tasovice (vsi Tasovice, Stupešice a Výrovce) a část Starého Šaldorfu bylo prodáno bratrům Liebenbergům (Leopold Franz Ritter Liebenberg von Zsittin a Karl Emanuel Ritter Liebenberg von Zsittin). Smlouva byla uzavřena dne 13. února 1827, kupní cena činila 223 000 zlatých. Tato smlouva byla dána do zemských desek 19. září 1828 (ZDZN. XV, f. 302–313).⁸⁵

Po rozprodání klášterních předmětů a jeho cenného vybavení byly budovy Louckého kláštera předány vojákům, stará prelatura a kastel u Dyje připadly hospodářskému panství Louka, které příslušelo k Moravskému náboženskému fondu. U bývalého klášterního kostela byla zřízena fara a kostel sv. Václava se stal kostelem farním. Konventní budovy okolo rajskeho dvora měly sloužit pro účely farní školy.

Opustit Loucký klášter následně musel Opat Daniel Vincenc Todl, jenž se také podílel na vytváření různých inventářů. Odešel do Kremsu v Dolním Rakousku. Kaplan Julian Dvořák byl přidělen na farnost v Budči, kde dostával roční plat 400 zlatých.⁸⁶ Kuchař Antonín Jan Gebert dostával důchod 100 zlatých ročně. A podobné osudy čekaly i ostatní osoby z Louckého kláštera, jež musely přejít pod nařízením biskupské kurie do duchovní správy nebo už raději přešly do důchodu.

Po zrušení kláštera, přesněji v roce 1802, bylo objeveno tělo opata Šebestiána Freytaga z Čepiroh, které se nacházelo v nádherné cínové rakvi. Rakev byla prodána a Freytagovy kosti byly pohřbeny na přilehlém hřbitově.⁸⁷

⁸⁵ M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969, S. 5–7.

⁸⁶ MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. nařízení biskupské kurie ze dne 27. ledna 1785.

⁸⁷ MÁDLOVÁ, Marta, ed. Šebestián FREYTAG Z ČEPIROH – opat, maltézský rytíř, kněz. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2001 [cit. 2022-07-06]. Dostupné z: <https://www.znojnocity.cz/sebastian-freytag-z-cepiroh-opat-maltezsky-rytir-knez/d-1243>

5. Osudy klášterního areálu Louka po zrušení premonstrátské kanonie

5.1. Klášterní poklad

V době josefínské se začalo vyprávět o pokladech skrytých ve zrušených klášterech. Jsou mi známy tři případy. Konkrétně jde o pověst o pokladu ve zrušeném klášteře v Olomouci, Telči, a právě v Louckém klášteře. Nejprve byla prověřena někdejší jezuitská kolej v Telči v roce 1821, v místě kasáren invalidů. Podnět k hledání pokladu dal Ondřej Durst, který se o pokladu dozvěděl od bývalého jezuitu Wágnera, který zemřel v roce 1809 ve Vorarlbersku. Dle jeho informací měl být poklad ukryt ve sloupu v refektáři. Městská rada v Telči realizovala příslušné práce zednickým mistrem Oesterreicherem, čímž obci vznikly výlohy 19 zlatých a dva krejcarý. Pátrání bylo bezvýsledné.

O ukrytém klášterním pokladu v Louckém klášteře se začalo vyprávět hned po zrušení kláštera. Zedník Karel Příhoda z Mikulova se přihlásil znojemskému magistrátu a vypověděl, že byl premonstrátskými kanovníky před předáním kláštera veden různými oklikami v klášterním podzemí. Prý procházel chodbou vedoucí z Louky na Hradiště, v níž přímo nad sebou slyšel šplouchání řeky Dyje.⁸⁸ Podle svého písemného oznámení zazdil značný počet zlatých, stříbrných mincí a vzácné mešní nádoby na neznámém místě. Zedník se na úřední výzvu nepřihlásil a nebyl vypátrán, stejně jako zmiňovaný poklad. Hledání pokladu započalo znovu při přestavbě kastelu u Dyje. Po celém Znojmě se začalo vyprávět, že se při přestavbě našlo mnoho zazděných peněz. Pátrání po louckém pokladu avšak nekončilo. V roce 1881 podali žádost o povolení pátrat ve sklepech bývalého kláštera bratři Riedlovi. Téhož roku povolení dostali a začali poklad hledat. Hledali ho dva dny bez výsledku, ale třetí den narazili na místo zalité vodou. Domnívali se, že toto místo vede k tajné chodbě s pokladem. Proto vyčkali do léta, až voda vyschne. Výsledek letního pátrání se mi nepodařilo nikde dohledat.

Je však možné, že bratři Riedlovi poklad opravdu našli, tak tomu bylo v Olomouci. V Olomouci byl ve zrušeném kartuziánském klášteře ukrytý poklad skutečně nalezen. Je

⁸⁸ Pro představu vzdálenosti z Louckého kláštera na Hradiště přidávám fotografii mapy části města Znojma, kde je vyznačen Loucký klášter a Hradiště. Vzdálenost chodby v podzemí by mohla být okolo 3–4 km. Mapa je na obrázku č. 31.

pravděpodobné, že poklady v uvedených klášterech opravdu existovaly a byly ukryty, ale později v příhodnou dobu zasvěcenými osobami vyzvednuty.⁸⁹

O pokladu v Louckém klášteře vzniklo několik pověstí na základě ústní lidové tradice. Nejznámější je tato legenda: „*na Boží Hod velikonoční se ubírala jedna selka s dítětem kolem kláštera z Načeratic do Bohumilic. Ze Znojma sem bylo slyšet vyzvánění na slavnostní bohoslužby. Tu žena spatřila, že se u cesty náhle otevřel nějaký sklep. Když nahlédla dovnitř, uviděla dvě kádě plné stříbrných a zlatých peněz. Rychle vkročila se zavinitým dítětem do sklepa, posadila dítě na kád' se stříbrem a sama nabírala z druhé kádě zlato do zástěry a vynášela ho ven. Tu znojenské zvony umlkly a žena vracející se do sklepa s hrůzou zjistila, že sklep i s dítětem zmizely. Plakala, naříkala, ale nic jí nebylo platné. V Načeraticích ji farář poradil: „Příštího roku ve stejnou dobu jdi zase na to místo!“ a za rok ve chvíli, kdy zvony volaly k modlitbě, se znovu vynořil z hlubin sklep. Byl otevřen a na kádi se stříbrem sedělo selčino dítě a jedlo červené jablíčko. Žena vběhla rychle do sklepa, uchopila dítě a utekla ven, aniž by cokoliv vzala z pokladu. Zvony umlkly a sklep zmizel. Otevře se prý tehdy, až na zdejší kraj dolehne nouze a velký nedostatek a jeho bohatství obyvatelé Podují zachrání.*“⁹⁰

Není mi známo, kdy tato legenda o pokladu z Louckého kláštera vznikla. Jedná se o folklórní pohádkové téma, které je totožné s baladou *Poklad* v díle *Kytice z pověstí národních* Karla Jaromíra Erbena. Baladu *Poklad* napsal Erben v roce 1837, ale lze předpokládat, že podobné legendy se vyprávěly od pradávna a legenda o pokladu z Louky, tak mohla vzniknout hned po zrušení kláštera.

5.2. Vojenské kasárny a farní škola

Spojit vojenské kasárny s farní školou do jednoho podnadpisu se může zdát vcelku nelogické. Ale na konci 18. století opravdu v budovách bývalého Louckého kláštera působili vojáci a zároveň v budovách starého konventu měla být zřízena farní škola, jež byla do roku 1796 umístěna v kapli sv. Barbory. Jelikož finanční prostředky na přebudování starého konventu nebyly dostupné, byla farní škola přesunuta do přízemí

⁸⁹ POŠVÁŘ, Jaroslav. Moravské nálezy mincí v 18. a 19. století. In: *Numismatický sborník*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1. 10. 1953, s. 107.

⁹⁰ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 50, 51.

bývalého křídla nového klášterního konventu, kde byl vytvořen oddělený vchod, který vedl ze sklepa jižního nádvoří strmým schodištěm do přízemí. V roce 1802 se škola musela přestěhovat do západního křídla starého konventu, ke kterému přiléhal ambit s rajským dvorem.⁹¹ Přízemí jižního křídla chtěla využívat továrna na tabák, která tu byla nově zřízena. Učitel mohl v továrně využívat pokoj pro hosty po dva a půl měsíce.

Roku 1805 byla ve škole postavena provizorní nemocnice, která sloužila ruským vojákům, kteří ustupovali před francouzským vojskem po bitvě u Schöngrabernu. Několik stovek ruských vojáků ale nepřežilo. Byli pochováni na poli za někdejší kaplí sv. Barbory, dnes na Louckém hřbitově ve Znojmě.⁹²

V roce 1809 budovu Staré školy poničili Francouzi, kteří se 11. července střetli s rakouskou armádou nedaleko Znojma. Školní učitel Fügerl těsně předtím, než do budovy bývalého premonstrátské kláštera vnikli vojáci, alespoň uschoval příslušné osobní poklady do kaple u presbytáře kostela sv. Václava.⁹³

O učiteli Josefovi Fügerlovi byl napsán článek v novinách *Moravia* roku 1839, který jsem našla v SOkA Znojmo při bádání ve fondu Antonína Hübnera. Tyto noviny byly charakterizovány jako list pro zábavu, zprávy o vlasti a společenském a průmyslovém pokroku. Článek se nacházel v čísle, které vyšlo ve čtvrtek 26. prosince. Titul článku zněl: *Schulfeierlichkeit zu Bruck an der Taja*, tedy *Školní oslava v Louckém klášteře*. Školní oslava se konala 19. prosince 1839. V článku bylo psáno, že panu Josefovi Fügerlovi, louckému učiteli, byla udělena zlatá čestná medaile od Jeho Veličenstva. Josef Fügerl si toto ocenění zasloužil, protože „*pracoval na výchově jemu svěřených maličkých neúnavně 52 let.*“ O jeho příkladné činnosti údajně svědčila i velmi dobře chráněná hudba v klášteře, kterou k oslavě bohoslužeb prováděli jedinci, jež byli vychováni ve farní škole. Této oslavy se zúčastnili vyšší představení jako byl guberniální rada, okresní hejtman, pan Johann Stellwag von Carion, a dále patroni školy, děkanství, církevní bratři, mnoho učitelů a čestní důstojníci. Byla zazpívána státní hymna Nejvyššímu Pánu a císaři. Také bylo ve článku napsáno, že tento obřad nabyl důležitosti i díky místu, v němž se

⁹¹ Pohled na Starou školu, Rajskou zahradu a ambit lze vidět na obrázku č. 32.

⁹² KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 46, 47.

⁹³ Tamtéž.

konal. Pan rytíř von Liebenberg, tehdejší majitel Louckého kláštera, nechal patřičně vyzdobit sál premonstrátského kláštera, na jehož malbě se nacházela malba opata Šebestiána Freytaga z Čepiroh. Pak bylo ve článku podotknuto, že Šebestián Freytag z Čepiroh byl jedním z prvních, jenž na Moravě založil školní seminář, z něhož bylo vychováno mnoho dobrých mužů. Zvolení tohoto sálu k oslavě, bylo považováno za velmi uctivé. Mnoho mužů, kteří byli vychováni kdysi v Louckém klášteře, v době otištění článku sloužilo státu a církvi, na což bylo ve článku také upozorněno za účelem demonstrace kvality školního vzdělání v Louce. Tato školní oslava byla autorem článku označena za zcela vhodnou ke zvýšení lásky a loajality k panovníkovi, který ve své spravedlnosti nenechává žádné zásluhy bez odměny.

V průběhu 19. století byla budova farní školy různě upravována, aby vyhovovala školním potřebám.⁹⁴ Objekt začal být nazýván jako Stará škola, nejspíše po zřízení nové školní budovy v blízkosti Louky. Pozemek pro novou školu byl vytyčen na Loucké třídě u parku neb u říšské silnice ze Starého Šaldorfu do Brna. Povolení k vystavění nové školy bylo vydáno dne 18. března 1927 Městskou radou ve Znojmě, která o tomto rozhodnutí informovala Ústřední Matici Školskou v Praze. Starosta Znojma Dr. Josef Mareš uvedl šest podmínek, které měly být během stavby dodrženy: 1) Před započítím stavby budiž žádáno o vytyčení stavebních čar, jež budou přesně zachovány. 2) Má-li být použito městské půdy pro skládku, budiž o to zvlášť požádáno. 3) Detailní plán oplocení budiž před provedením městské radě předložen ke schválení. 4) Podél ohrad v Loucké třídě a ulici souběžné s louckým parkem budou zřízeny dlážděné chodníky, kdežto v ulici Na vinici by se prostor zřídil teprve tehdy, až toho vystavění této ulice vyžádá. Ohledně materiálu se dohodne správa stavby s městským stavebním úřadem během stavby. 5) Pro práce železobetonářské budou dodrženy předpisy minimálně ze dne 15. června 1911 o zřizování nosných konstrukcí z betonu ztuženého neb prostého a dodatků ze dne 15. září 1918; statické výpočty nosnosti těchto konstrukcí budou městskému stavebnímu úřadu před provedením zaslány ke schválení. 6) Ostatně budou přesně zachovány v úvahu

⁹⁴ Na obrázku č. 33 je zachycena Stará škola r. 1971.

přicházející předpisy stavebního řádu pro město Znojmo platného a městským stavebním úřadem ve Znojmě určené všeobecné stavební podmínky ze dne 6. listopadu 1926.⁹⁵

Stará škola (německy: Klosterbruck alte Schule) vznikem nové školy nezanikla. Až v roce 1939 proběhlo odkoupení budovy pro německou armádu („Wehrmacht“). Tuto informaci se mi podařilo získat v SOkA Znojmo, kde jsem našla dopis, který byl adresován pro městský úřad ve Znojmě do rukou prozatímního starosty města Znojma. Dopis je datován ke dni 5. ledna 1939. Předmětem tohoto dopisu byla žádost o prodej objektu Staré školy v Louckém klášteře pro účely Wehrmachtu. Spíše než o žádost, se jednalo o příkaz. V dopise bylo napsáno, že městský stavební úřad určil budovu školy, která patřila k farnosti Louka, za absolutně nevhodnou pro školní účely. Protože nespĺňovala požadavky školních budov a v žádném případě nebyla vhodná pro vyučování.⁹⁶ Ale především nespĺňovala požadavky z hlediska hygieny a sociálního zařízení (malá okna, staré poškozené podlahy, místnosti byly v úrovni terénu – o kterých bylo v dopise psáno, že jsou navíc mírně vlhké, ...) Dále bylo v dopise psáno, že adaptace budovy pro účely bydlení není možná z důvodů neúměrných nákladů na nutnou přestavbu. K této zprávě byl připojen situační odhad objektů a jeho odhadovaná cena, která se pohybovala okolo 36 048 říšských marek. Pod tímto dopisem byl podepsán stavební mistr Machhati a architekt Hansen.⁹⁷

Po prostudování tohoto dopisu jsem se podivila nad informací, kterou jsem četla v reportáži Českého rozhlasu. V článku bylo uvedeno, že Stará škola fungovala až do 90. let 20. století s informací že z dob působení školy se do 21. století zachovaly malby na stěnách.⁹⁸ Po druhé světové válce však byla budova Staré školy opravena a přizpůsobena pro školní výuku. Na základě výpovědi pamětníků můžu potvrdit, že Stará škola opravdu fungovala až do roku 1990. V době, kdy ji navštěvovali moji dva strýcové (v časovém rozsahu 1973–1980) v ní probíhala výuka druhých a třetích tříd základní školy a také v oné budově byla umístěna školní družina. Výuka mladších dětí probíhala v mateřské

⁹⁵ SOkA Znojmo, Škola – Loucká ulice, sign. 618/1, I/102, karton č. 5.

⁹⁶ Půdorys Staré školy lze vidět na obrázku č. 34.

⁹⁷ SOkA Znojmo, Stará škola v Louce u Znojma – odkoupení budovy pro brannou moc „Wehrmacht“, sign. 611/K/13, karton č. 2.

⁹⁸ Tyto malby lze vidět na obrázku č. 35.

škole na ulici Loucká, a naopak starší ročníky navštěvovali již zmíněnou novou školu tzv. měšťanku na Loucké ulici.⁹⁹

Rekonstrukce budovy Staré školy byla dokončena v letošním roce 2022, o čemž více v kapitole *Současný stav*.

5.3. Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava

Po zrušení kláštera se stal kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava kostelem farním a byla při něm založena nová fara. Fara se nacházela do roku 1851 v tzv. kastelu u Dyje. Kostel a faru nečekaly klidné časy. V roce 1805 byl v kastelu vytvořen provizorní špitál pro ruské vojáky. Dále v roce 1809 hořela loucká správní kancelář, která se nacházela ve druhém poschodí kastelu. Kancelář se podařilo uhasit páterovi Gräfovi a písaři Trojanovi. Faru a kostel zachránit nedokázali, protože francouzští vojáci vše vyrabovali. Následně přišlo nařízení, že z kostela a fary má být vytvořen znovu provizorní vojenský špitál, ale tentokrát pro Francouze. Lavice v kostele Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava byly rozebrány a poté poskládány různě na sebe v presbytáři. Do oratoře byly dány dvojce kamna a farář se musel vystěhovat.

Z tohoto francouzského polního špitálu v Louce se dochovaly konkrétní záznamy. Například záznam o páté divizi, jak vojáků, tak občanů připojených k různým službám ozbrojených sil, kteří zemřeli v nemocnici u Znojma. V prvním sloupci soupisu zemřelých bylo uvedeno jméno nebo číslo těla, v druhém sloupci jméno a příjmení, ve třetím sloupci třída/hodnost, ve čtvrtém sloupci místo narození (francouzský kanton), v pátém sloupci datum přijetí raněného do nemocnice, v šestém sloupci den, měsíc a rok úmrtí, v sedmém sloupci příčina smrti.¹⁰⁰ Zemřelí vojáci měli často hodnost desátníka.

Dále se zachovala korespondence francouzských vojáků. Zaujal mě list, který psal Tobias Heinrich kapitánovi (není osloven jménem). Náplní dopisu bylo sdělení, že mezi vojáky, kteří zemřeli v nemocnici a ve městě, nebyl nalezen kapitánův švagr jménem Francois Rousseau. Ale zároveň se pisatel dopisu omlouvá, že nemůže kapitánovi a jeho

⁹⁹ SOkA Znojmo, inv. č. 68, sign. AMZ-P/68, karton č.2.

¹⁰⁰ SOkA Znojmo, inv. 91, sign. XII.4., karton č. 62.

rodině dát jistotu o jeho existenci. Na okraji dopisu je napsáno slovo expres, dopis měl být poslán urychleně a jevil se mi jako důležitý.¹⁰¹

V SOkA Znojmo jsem nenalezla záznam o tom, kam byli odváženi rakouští vojáci, snad do nedaleké Jihlavy.

Krátkou historku o vyplenění kláštera Francouzi v roce 1809 zaznamenal Volný ve své topografii. Uvádím zde její volný překlad: Jeden francouzský voják vjel do kostela na koni, následně vyjel z kostela do skutečné bitvy, měl oblečený kněžský ornát. Do půl hodiny byl přivezen do kostela s poraněním na obou nohách.¹⁰² Nejspíše tu samou historku zaznamenává i Kroupa, ale trochu se liší: „*Jeden Francouz vyjel na koni z kostela s přehozeným černým pluviálem. Zanedlouho ho přinesli krvácejícího do špitálu v louckém kastelu bez paže, kterou mu utrhla dělostřelecká koule*“.¹⁰³

Kostel sv. Václava byl uklizen a znovu zařízen v roce 1810. Vojáci, kteří i přes první pomoc v provizorním špitále nepřežili, byli pohřbeni. Hrob s ostatky 53 francouzských vojáků, kteří v roce 1809 bojovali v bitvě u Znojma, se nachází na vojenském hřbitově v Louce. Lazarský hřbitov je uveden ve státním seznamu kulturních památek. Nachází se v něm různé pomníky, které připomínají nelehké bitvy. Na tomto hřbitově je také postaveno 180 křížků bez nápisů, pod nimiž jsou pochováni oběti první světové války.¹⁰⁴

5.4. Továrna na tabák

Továrna na tabák byla provizorně zřízena v nových barokních budovách kláštera v roce 1802. Prvně působila od roku 1783 v Hodoníně, kde vypukl v roce 1802 požár. Požár zasáhl a zničil 130 domů a zámek, ve kterém byla továrna umístěna.¹⁰⁵ Jelikož nebyly

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² VOLNÝ, Řehoř Tomáš. *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften*. Brünn: Gregor Wolny, 1861. S. 132.

¹⁰³ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 47.

¹⁰⁴ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana ed. Radnice usiluje o obnovu pamětních křížů válečných hrobů na hřbitově v Louce. *Oficiální stránky města Znojma* [online]. 2016 [cit. 2022-06-26]. Dostupné z: <https://www.znojmcity.cz/radnice-usiluje-o-obnovu-pametnich-krizu-valecnych-hrobu-na-hrbitove-v-louce/d-52934>.

¹⁰⁵ ČEREŠŇÁK, Bedřich, ZEMEK Metoděj. *Hodonín: minulost a socialistická přítomnost města*. Brno: Blok, 1979. S. 173.

finanční prostředky k opravě poničených budov, byla továrna přesunuta do jižního křídla bývalého premonstrátského kláštera v Louce.

Dne 17. září 1805 navštívil poprvé továrnu na tabák sám Napoleon Bonaparte. Do továrny přišel v poledne a strávil zde hodinu. Následně francouzští vojáci odtáhli do Dolních Rakous, kde 15. listopadu vedli bitvu proti Rusům. Francouzi se do továrny na tabák vrátili v roce 1809, tak navštívil budovy bývalého Louckého kláštera Napoleon Bonaparte podruhé. Z nejvyšších barokních budov bývalého kláštera sledoval rakouské pozice společně s generálem Le Grandem.¹⁰⁶

V roce 1821 byly poničené budovy v Hodoníně, v nichž dříve působila továrna, opraveny a továrna na tabák se všemi svými zaměstnanci byla z Louky přesunuta zpět do Hodonína.¹⁰⁷ Tato tabáková továrna „Tabačka“ pod společností Philip Morris fungovala s různými přestávkami, přerušeními a změnami až do roku 2005.

5.5. Rodina Liebenbergova

Israel Liebmann byl vídeňský obchodník, jenž se zasloužil o rozvoj obchodu a vlnářského průmyslu. Odměnou mu bylo povýšení do šlechtického stavu majestátem císaře Františka I. ze dne 11. října 1817. A tak se z obchodníka Israele Liebmana stal Ignaz šlechtic von Liebenberg. Jeho erb vypadal takto:

„V modrém štítě je stříbrné kosmé břevno provázené nahoře zlatou orlicí s červeným jazykem a dole zlatým jednorozcem. Na štítě spočívá korunovaná turnajovská přilba s modro-zlatými a modro-stříbrnými přikrývadly. Klenotem je rostoucí černá orlice s červeným jazykem.“¹⁰⁸

V roce 1829 byl Ignaz šlechtic von Liebenberg povýšen do rytířského stavu s predikátem Ritter von Liebenberg a byl mu vylepšen erb. Znak vypadal následovně:

¹⁰⁶ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 46, 47.

¹⁰⁷ ČEREŠŇÁK, Bedřich, ZEMEK Metoděj. *Hodonín: minulost a socialistická přítomnost města*. S. 174.

¹⁰⁸ ŽUPANIČ, Jan. *Nová šlechta v českých zemích a podunajské monarchii: Liebenberg von Zsittin* [online]. Ústav světových dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy [cit. 2022-06-25]. Dostupné z: <http://www.novanobilitas.eu/rod/liebenberg-von-zsittin>. Převzala jsem především popis erbů. První erb lze vidět na obrázku č. 36. Autorem ilustrace erbů je Michal Fiala.

„Modrý štít s korunovaným červeným srdečním štítkem, v němž je na zeleném trojvrší zlatá koruna převýšená dvěma zlatými hvězdami. Hlavní štít je rozdělen stříbrným kosmým břevnem provázeným nahoře zlatou korunovanou orlicí s červeným jazykem, dole zlatým jednorozcem. Na štítě spočívají dvě korunované turnajské přilby. Klenoty: I. černá, zlatě korunovaná orlice s červeným jazykem, přikrývadla červeno-zlatá; II. tři pera, modré, zlaté a červené, přikrývadla modro-stříbrná.“¹⁰⁹

Tento Ignaz rytíř von Liebenberg měl dva syny, Karla Emanuela a Leopolda. Karlovi a Leopoldovi daroval císař panství Zsittin v Banátu, díky tomu mohli začít používat přídomek Zsitiin.¹¹⁰ Tito bratři, jak už jsem výše napsala, dne 2. ledna 1827 koupili loucké panství za 223 000 zlatých.¹¹¹ Dražba louckého panství proběhla dne 10. července 1826 ráno v 9 hodin. Vyvolávací cena byla 214 008 zlatých. Bylo známo, že k panství Louka přináležel 14 lokalit a 2 části vesnic. V oznámení o prodeji bylo dále napsáno, že všechny tyto lokality a části vesnic jsou v okolí Louky až na jedinou vesnici Baumöhl (dnes Podmolí) a mají 6 289 obyvatel.¹¹²

Severně od bývalých klášterních budov v roce 1830 společně založili anglický park. V roce 1834 bratři Liebenbergové přikoupili milifronský statek (dnes Dyje), který spojili s Loukou. Dne 15. října 1846 Znojemský krajský úřad oznámil, že panství Louka i se statky Milfronem (Dyje) a Hodonicemi přešlo do výhradního majetku rytíře Leopolda Franze Liebenberga von Zsittin.¹¹³ O dva roky později (1848) 12. října ve svých 51 letech rytíř Leopold Franz Liebenberg von Zsittin zemřel.¹¹⁴ Na světě zanechal svou manželku Katharinu rozenou von Amberg, s níž měl dvě děti, syna Rudolfa a dceru Leopoldinu.¹¹⁵ Vdova Katharina von Liebenberg se dne 6. listopadu 1851 provdala podruhé, tentokrát za

¹⁰⁹ Tamtéž. Druhý erb lze vidět na obrázku č. 37. Autorem ilustrace erbu je opět Michal Fiala.

¹¹⁰ ŽUPANIČ, Jan. *Nová šlechta v českých zemích a podunajské monarchii: Liebenberg von Zsittin* [online]. Ústav světových dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy [cit. 2022-06-25]. Dostupné z: <http://www.novanobilitas.eu/rod/liebenberg-von-zsittin>. Převzala jsem především popis erbů.

¹¹¹ MZA Brno, B 15 starší, sign. 7/25, kart. č. 350.

¹¹² Tyto údaje jsem si poznamenala při návštěvě SOkA Znojmo, kde jsem ve fondu *Brück – historické materiály*, našla oznámení o prodeji panství Louka.

¹¹³ DVOŘÁK, Rudolf. *Jednání sněmů moravských*. Brno: Matice moravská, 1906. Díl. 2. S. 265.

¹¹⁴ Portrét Leopolda von Liebenberg lze vidět na obrázku č. 38.

¹¹⁵ Leopoldina se provdala za barona Johanna Chlumeckého.

majora Michaela Angela Picchioniho, jenž byl v roce 1874 povýšen mezi rakouskou šlechtu udělením řádu železné koruny III. třídy císařem Františkem Josefem I. Během manželství se Katharině a Michaelovi narodily čtyři děti. Rytíř Michael Angelo Picchioni zemřel 6. února 1891 v Lublani ve svých 73 letech.¹¹⁶ Jeho manželka Katharina zemřela v roce 1901 v 79 letech na Českém Rudolci u Dačic.

Již před svatbou (1851) Katharina prodala budovu bývalého Louckého kláštera s parkem a se starým zámek eráru za 135 000 zlatých.¹¹⁷ Do bývalého Louckého kláštera tak byla přemístěna Vojenská ženijní akademie z Vídně. V roce 1871 bylo knížeti Auersperkovi od Louky prodáno podmolské zboží za 195 000 zlatých. Panství Louka od roku 1901 náleželo Leopoldině Chlumecké a jejímu bratrovi Rudolfovi Liebenbergovi.¹¹⁸

5.6. Vojenská akademie a opět kasárny

Technická vojenská akademie byla založena v roce 1717 pro některé důstojníky habsburské monarchie. Jednalo se o vojenské výcvikové středisko. Počátky této akademie sahají až k samotnému polnímu maršálovi a princovi Evženu Savojskému. Ten během války o španělské dědictví konstatoval, že má nedostatek vojenských inženýrů. Následně naléhal na císaře Karla VI., aby zřídil příslušné školící středisko (*Ingenieur-Academia*), což se stalo roku 1717.

Časem se z této akademie vyvinula vojenská inženýrská škola, která měla školit mladé muže ve válečných vědách a strojírenství. V roce 1743 předložil císařský rada Giovanni Jacopo de Marinoni regentce Marii Terezii memorandum, ve kterém se odvolával na naléhavě potřebné zřízení vojenského ženijního sboru, k němuž došlo v roce 1747. V následujících letech se název Vojenské ženijní akademie (*die militärische Ingenieursakademie*) několikrát měnil, stejně jako umístění této akademie. Z počátku akademie sídlila ve Vídni. V době vlády císaře Františka II. dosáhla akademie vrcholu a stala se nejvýznamnější technickou univerzitou habsburské monarchie. Akademie byla reformována sloučením vojenského ženijního sboru s méně akademicky vzdělanými

¹¹⁶ Na obrázku č. 39 je oznámení o úmrtí Michaela Angela Picchioniho.

¹¹⁷ Na obrázku č. 40 je mapa s vyznačením budovy bývalého kláštera a starého zámku.

¹¹⁸ PEŘINKA, František Václav. *Vlastivěda moravská., Č. 76: Znojemský kraj*. Brno: Musejní spolek v Brně, 1904. S. 354.

ženisty a horníky do „strojního sboru“ (*Genie-Korps*) a ve skutečnosti se skládala ze dvou akademií. Jedna akademie sloužila pro budoucí dělostřelectvo a druhá pro inženýry (nebyli to přímo vojáci). Následkem sloučení ztratila akademie prestiž, a dokonce byla dne 24. února 1851 na základě rozhodnutí císaře přemístěna z Vídně do bývalého kláštera Louka ve Znojmě.¹¹⁹

Je třeba poznamenat, že akademie byla do Louky přesunuta, i přestože bylo známo, že v Louce nebyla čistá pitná voda a že obyvatelstvo podél Dyje opakovaně trpělo epidemiemi. Navíc organizační změny v akademii způsobily, že většina učitelů a ostatních zaměstnanců odešla do předčasného důchodu nebo se raději odebrali vyučovat na jiná místa.¹²⁰

Protože budovy bývalého Louckého kláštera nebyly zcela vhodné pro působení Vojenské ženijní akademie, byly započaty stavební úpravy. Přebudováním bývalého kláštera na akademii byl pověřen Johann von Chlumecký (manžel Leopoldiny, rozené von Liebenberg). Nejprve byla stržena budova Starého zámku a na jeho místě postavena nová čtyřkřídlá důstojnická budova, někdy také nazývána jako Nový zámek.¹²¹ Tato stavba proběhla za půl milionu zlatých.

V roce 1852 byl jmenován profesorem na ženijní akademii rytíř Carl Wilhelm Christian von Doderer, což byl významný vídeňský architekt. Doderer se podílel na četných stavebních projektech pro rakousko-uherskou armádu a ve spolupráci s ministerstvem

¹¹⁹ Materiály k působení vojenské akademie v Louckém klášteře jsem našla v SOkA Znojmo, ve fondu klášter Louka – historické materiály, ale nepodařilo se mi z nich získat žádné konkrétní informace, jelikož záznamy o ženijní akademii jsou psány (pro mě) nečitelným kurentem v německém jazyce. Například jsem z archivních materiálů vyčetla, že dne 18. listopadu 1851 došlo v akademii k první smrti. Ale už se mi nepodařilo přečíst, kdo zemřel a za jakých okolností. Proto jsem byla nucena všechny informace čerpat ze sekundární literatury a webových stránek.

¹²⁰ „*Kloster Louka*“. In: Wikipedia – Die freie Enzyklopädie. Bearbeitungsstand: 15. Dezember 2021, 18:04. URL: https://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Kloster_Louka&oldid=218217579 (cit. 28. června 2022).

¹²¹ Na obrázku č. 41 je nová budova po účely ženijní akademie.

války byly jeho kresby vydány v sérii tisků různých rakousko-uherských vojenských vzdělávacích institucí.¹²²

Císař František Josef I. navštívil akademii dne 12. července 1853 a dne 15. srpna 1853, kdy se konala slavnost svěcení praporu. Slavnostní řeč pronesl polní kaplan Johann Nepomuk Kerbes a modlitbu vyslovil velitel akademie svobodný pán Karl Trattner von Petrozza.¹²³

V roce 1861 dne 12. dubna napsal plukovník Gustav Konrad zprávu, ve které bylo sděleno, že Louka je pro účely vojenského školního ústavu zcela nevhodná. Zprávu generála Gustava Konrada uvedl ve své publikaci Kroupa v tomto znění: „*Budova je velká, neodpovídá však ani těm nejskromnějším požadavkům, jež musí být kladeny na školu, zdravotní stav chovanců je stále nepříznivý a v Louce se za vše platí dráž než ve Vídni nebo Vídeňském Novém Městě. Studenti ženijní akademie studují mechaniku a nikdy neuvidí žádný stroj nebo továrnu. Studují fyziku a chemii, nikdy však neuvidí jejich praktické užití, studují stavitelství, nikdy však neuvidí pořádnou stavbu, studují opevnění, nikdy však neuvidí dělostřeleckou baterii, studují pravidla nácviu, nikdy však neuvidí cvičit žádnou jednotku: zkrátka studují předepsané obory, ale pouze jako abstraktní předměty.*“¹²⁴

Z výše uvedené zprávy vyplývá, že hygienický stav v Louce se od dob umístění akademie nezlepšil. V roce 1863 bylo pro studenty ženijní akademie postaveno koupaliště na řece Dyji.¹²⁵ Nová vojenská říční plovárna vznikla v roce 1888, kdy v bývalém Louckém klášteře působil Moravský pluk č. 99.

V roce 1866 ženijní akademie opustila budovy bývalého Louckého kláštera.¹²⁶ Přestěhovala se do Kremže, nejspíše na základě očekávané bitvy poblíž Znojma mezi rakouskými husary a pruskými vojáky. K bitvě došlo u Mramotic. Rakouští husaři z bitvy uprchli, ale byli pronásledováni pruským vojskem. Tak byl v červenci toho roku v Louce

¹²² Chromolitografii od Dodera lze vidět na obrázku č. 42.

¹²³ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 48.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Plán staré vojenské říční plovárny u Louky lze vidět na obrázku č. 43.

¹²⁶ Zachycenou ženijní akademii v Louckém klášteře lze vidět na obrázcích č. 44 až 46.

zřízen pruský vojenský špitál. Město Znojmo do něj odeslalo 700 slamníků, 692 polštářů, 639 prostěradel a jeden a půl centu vitriolu. Prusové byli v Louce jen pět dní a následně odtáhli. V loucké provizorní nemocnici zemřelo na cholera kolem stovky Prusů. Ti, kteří přežili, vyrabovali ženijní akademii, ukradli poklad v kostele, cenné a technické přístroje z laboratoře, vzácné knihy. Nalezené zbraně byly vloženy do beden, které měli odvést rekvírování koně v Retzu a okolí do Berlína. Transport těchto zbraní dohnalo komando Radeckého a pruské vojáky zajalo. O získání louckého kostelního pokladu se zasloužil děkan Adam Kašpárek, který úspěšně vyžádal jeho navrácení od pruského velitele von Bittenfelda.¹²⁷

Po odtáhnutí pruských vojáků navštívil dne 8. listopadu 1866 ženijní akademii znovu císař František Josef I. Ženijní akademie byla o tři roky později přemístěna zpět do Vídně (*Stiftskaserne General Spannocchi*), byla reorganizována a získala nový název: Technická vojenská akademie (*Technische Militärakademie*). Ve Vídni zůstala tato akademie až do jara roku 1904, kdy byla přestěhována do nově postavených budov v Mödlingu. István Deák, historik, který bádá a vyučuje ve Spojených státech se vyjádřil, že Technická vojenská akademie produkovala vysoce kvalifikované dělostřelce, pevnostní stavitele a sapéry. Absolventi této akademie disponovali mimořádnými znalostmi, tvořili exkluzivní společnost a byli respektováni i osobnostmi z vysokých míst.¹²⁸

V roce 1869 v bývalém Louckém klášteře začaly sídlit opět vojenské kasárny.¹²⁹ V té době se počala měnit celková struktura rakousko-uherských branných sil. Nová organizace vnitřní struktury rakousko-uherských branných sil na přelomu 19. a 20. století byla pokračováním vojenských reforem z let 1869, 1882 a 1889. Jejím dovršením byl nový branný zákon, který vstoupil v platnost v roce 1912.¹³⁰ Rychlý přírůstek obyvatel v habsburské monarchii, měl za následek i neustálý růst počtu příslušníků ozbrojených sil. Což také vyvolalo v daném období několik strukturálních a organizačních reforem.

¹²⁷ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 50.

¹²⁸ DEÁK, István – *Der K.(u)K. Offizier 1848–1918*. Deák, István. Wien: Böhlau Verlag, 1991. S. 105.

¹²⁹ PEŘINKA, František Václav. *Vlastivěda moravská., Č. 76: Znojemský kraj*. Brno: Musejní spolek v Brně, 1904. S. 356.

¹³⁰ BROFT, Miroslav: *Vojenské dějiny Československa*. 2. díl. 1526–1918. Praha 1986, s. 438.

K první velké změně došlo obměnou platného zákona v roce 1882. Změna se týkala zejména vojenského rozdělení monarchie a celkové organizační struktury ozbrojených sil. Od roku 1883 byla zrušena dosavadní generální zemská vojenská velitelství či vojenská velitelství a jejich správní pravomoc převzaly nově zřízená velitelství územních sborů.

Branná moc rakousko-uherské monarchie se skládala z pozemních sil a z válečného námořnictva. Od roku 1883 se pozemní síly armády dělily na tři hlavní druhy vojsk: pěchotu (*Infanterie*), jezdeckvo (*Kavallerie*) a dělostřelectvo (*Artellerie*), mimo dalších jednotek pomocných (jednoty technické, spojovací a týlové). Armáda byla doplňována pravidelně nováčky z obou částí monarchie, jež schvaloval parlament na deset let na bázi posledního sčítání lidu a procentuálního poměru počtu obyvatel v Rakousku-Uhersku. Nižším stupněm ve správě pozemních sil byly pěší, jezdecké a dělostřelecké brigády. Jejich základním článkem byly pěší, jezdecké a dělostřelecké pluky.

Pěší pluky byly složeny z tzv. polních útvarů, jednotek určených k bojovým účelům. Dále byly složeny z náhradních útvarů nebo praporů, které měly v době války doplňovat válečný stav pluku, a z doplňovacích velitelství, která prováděla doplňování stavu.

Ve spojitosti s růstem počtu branců byl zvýšen i počet pěších pluků zákonem z roku 1882. Z dosavadních 80 byly pěší pluky navýšeny na počet 102. Jedním ze 22 nových pluků, vytvořených v roce 1883, byl moravský pěší pluk č. 99 krále Helénů Jiřího I. (*K. u. k. Infanterie-Regiment Georg I., Nr. 99 König der Hellenen Nr. 99. 15. Feld-companie*). Tento pluk byl umístěn ve Znojmě, konkrétně v obci Louka, bývalém Louckém klášteře.¹³¹

5.6.1. Moravský pěší pluk č. 99

Moravský pěší pluk č. 99 vznikl 1. ledna 1883. Byl vytvořen vždy z jednoho praporu od uherských pěších pluků č. 19, č. 44, č. 48 a č. 52. Průběžně byl doplňován branci z oblasti Doplňovacího okresního velitelství Znojmo. Velitelství pluku nejprve sídlilo v bývalém Louckém klášteře, následně bylo v roce 1884 přestěhováno do Mostaru v Hercegovině. V roce 1889 se velitelství z Mostaru stěhovalo do Jihlavy. A v roce 1893 se vrátilo zpět do Louky. Moravský pěší pluk se nestěhoval jako celek, ale stěhovaly se jen dílčí prapory.

¹³¹ I. Sklenská, Z-L/PP-99 – Pěší pluk č. 99 Znojmo-Louka, 1898, inventář, Znojmo, 2002. S. 2.

Například v roce 1893 působil v Louce jen IV. prapor, poté do Louky přišel II. prapor z Brna, I. a III. prapor se vrátil z Jihlavy. Celý pluk byl v Louce až do roku 1907, kdy se znovu rozdělil. Do Vídně se přestěhoval II. a IV. prapor, I. prapor byl přeložen do Sarajeva. V Louce tak zůstal na jeden rok jen III. prapor, který poté odešel do bosenské Foči.

Veliteli pluku č. 99 byli: Joseph Schilhavsky von Bahnbrück, Thomas Reymann, Alfred urozený pán von Matt, Arthur Sprecher von Bernegg, Edmund Horbaczewski, Paul Kestřanek, Felizian Krasel.

Když vypukla první světová válka, tak byl pluk nasazen na haličské frontě a v Louce zůstal náhradní prapor, jehož úkolem bylo vysílání pochodových praporů (*Marschbatallion*). Během první světové války byl mimo jiné v Louce zřízen velký vojenský lazaret. Moravský pěší pluk č. 99 se po konci první světové války již (jako organizovaný celek) nevrátil. Roku 1919 došlo k novému zformování tohoto pluku. Za základ posloužil náhradní prapor z Louky. Na podzim následujícího roku byl moravský pěší pluk č. 99 sjednocen se střeleckým plukem č. 24.

Vznikl nový unifikovaný pěší pluk č. 24. Tento pluk působil ve Znojmě jako celek do roku 1934, kdy byl náhradní prapor přemístěn do Jihlavy. Ostatní prapory Znojmo opustily po mnichovském diktátu. Pluk byl zrušen při okupaci v roce 1939.¹³²

Mimo Moravského pěšího pluku č. 99 Kroupa uvádí, že do konce 19. století v bývalém Louckém klášteře působili regimenty: č. 8, č. 71, č. 41 a č. 3.¹³³

5.6.2. Dělostřelecký pluk č. 106

V době vzniku samostatného československého státu byly první ozbrojené jednotky pouze dobrovolnické. První československá vláda prakticky převzala vojenský aparát od Rakouska-Uherska a musela ho přizpůsobit novým územním a mocenským podmínkám.

Dne 5. listopadu 1918 byl ustanoven kompletní rozsah nové tvořící se armády Národním výborem. Dne 31. prosince 1919 byl vydán rozkaz prezidenta republiky k vytvoření

¹³² Důležité informace o Moravském pěším pluku č. 99 poskytl Dr. Pavel Minařík, CSc., který odpovídal na dotaz č. 1440 na stránkách věnovaných Československé armádě. Dostupné online: <https://armada.vojevstvi.cz/vase-dotazy/96.htm>. Cit. 26. 6. 2022.

¹³³ KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. S. 50.

jednotné armády (unifikace). S unifikací armády se započalo u pěchoty v roce 1920. V tomto roce byl zároveň přijat nový branný zákon č. 193/1920 ze dne 19. března.

V roce 1920 započal platit základní organizační řád, který stanovil nové organizační prvky v československé armádě. Šlo o armády, divize a brigády. Řád určil dělení vojenských těles na oddíly, setniny, čety a družstva. Po unifikaci byly útvary rozděleny na útvary zbraní a služeb. Útvary zbraní se rozlišovaly na hlavní, což byla pěchota, dělostřelectvo, letectvo a jezdeckto, dále na pomocné, jimiž bylo ženijní vojsko, telegrafní a železniční pluk, vozatajstvo a automobilní vojsko.

K unifikaci dělostřelectva došlo v červenci 1920. Domácí dělostřelecké pluky se začaly slučovat s legionářskými (pokud se již navrátili do vlasti). Dále byly sjednocené dělostřelecké útvary dány k divizím a samostatným brigádám.

Dělostřelecký pluk měl většinou tři oddíly a dělostřelecký oddíl tři baterie. K velitelství pluku náležela spojovací četa a náhradní oddíl. Dělostřelectvo v Československé republice vznikalo ze tří domácích těžkých dělostřeleckých pluků a dvou pluků nově postavených v letech 1920–1921. Všechno dělostřelectvo bylo začleněno do vojenské zálohy.

V budovách bývalého Louckého kláštera byl umístěn dělostřelecký pluk č. 106, původní označení hrubý pluk č. 106 Znojmo.¹³⁴ Dělostřelecký pluk č. 106 vznikl 1. 1. 1923 a byl vytvořen z těžkého polního dělostřeleckého pluku č. 4.¹³⁵ Podřízenými jednotkami byl Dělostřelecký oddíl I (od 1. října 1927 do 24. září 1938), Dělostřelecký oddíl II (od 1. října 1927 do 24. září 1938) a Náhradní oddíl dělostřeleckého pluku č. 106 (od 1. září 1933 do 24. září 1938).¹³⁶

5.7. Bombardování v roce 1945

Na začátku dubna roku 1945 byla mezi Drnholcem a Znojmem soustředěna německá vojska, která se nehodlala vzdát postupující Rudé armádě. Dne 11. dubna Rudá armáda

¹³⁴ I. Sklenská, Z-L/DP-106 – Dělostřelecký pluk č. 106 Znojmo-Louka, 1931, inventář, Znojmo, 2002. S. 2.

¹³⁵ V SOKA Znojmo jsem našla fotoalbum s názvem „Standarta děl. pl. 106“, kde byla na fotografiích zachycena vojenská přehlídka z roku 1931 ve Znojmě. Viz fotografie č. 47–50.

¹³⁶ Vojenský ústřední archiv Praha, skupina meziválečná, fond Dělostřelecký pluk 106.

bojovala o město Brno. Již 22. dubna vstoupila do města Mikulov a blížila se k Drnholci, odkud chtěla pokračovat dále na západ. Ale v té době byla rozvodněná řeka Dyje, která ztížila její postup. Navíc Němci strhli most přes řeku Dyji pod znojemským hradem a řeku dále rozvodňovali připouštěním vody z jezera vranovské údolní přehrady. Jelikož bylo město Znojmo chápáno jako důležitý strategický bod (mělo kasárny, mosty, vlakové nádraží se třemi směry železničních tratí: na dolnorakouský Retz, východní směr na Mikulov a severozápadní na Moravské Budějovice), stalo se cílem bombardování letectva sovětské Rudé armády.

Komplex bývalého Louckého kláštera byl z letadel jasně vidět a stal se snadným cílem. Bombardování města Znojma i jeho okolí, díky nepřesnosti Rudé armády, započalo 9. dubna a pokračovalo především v noci z 10. na 11. dubna. Pak bylo na pár dní přerušeno a začalo znovu v noci z 19. na 20. dubna.¹³⁷

Po roce 1945 se začalo s rekapitulací škod v areálu bývalého Louckého kláštera, způsobených po druhé světové válce. Soupis škod na kostele Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava provedl Ing. Karel Marušák dne 2. září 1948. Kostel byl postižen výbuchy leteckých pum ze tří stran. Hlavní oltář byl poničen zásahy z palubních zbraní. Dále bylo zničeno několik obrazů, lavice v presbytáři, ornamentální sklo v okenních výplních kostelní lodi i presbytáře. Ze střechy kostela a jeho věží byla stržena krytina. Byly zničeny klempířské prvky a vnější omítky. Poškozené byly jak kamenné, tak dřevěné schody na stranách presbytáře, které vedly do věží. Roku 1946 byla na kostele provizorně zakryta střecha a zalepena okna, ale to nezabránilo promočení krovu, jenž začal hnit, a tak byla narušena stabilita kostelní budovy. Ing. Karel Marušák posoudil, že prvotní oprava kostela se bude pohybovat okolo částky 510 000 Kčs, ale celková obnova kostela se může vyšplhat až k přibližné částce dva a půl milionu Korun československých. Pro začátek bylo na opravu kostela vybráno celkem 260 000 Kčs od ministerstva školství, od Zemského národního výboru v Brně a brněnského biskupa.¹³⁸

¹³⁷ SOKA Znojmo, kronika města Znojma 1938–1945, II. část od 8 května 1945 do 31. prosince 1945, sign. K-I-564, s. 8.

¹³⁸ KOZDAS, Jan – *Bývalý klášter premonstrátů v Louce u Znojma po roce 1945: od bombardování v roce 1945 po prohlášení za národní kulturní památku dne 20. února 2017 s účinností k 1. červenci 2017*. In:

Škodu na ostatních objektech bývalého premonstrátského kláštera sepsal Antonín Svoboda dne 24. září 1945. Společně s ním na tomto soupisu pracoval Otto Dvořák, Teodor Kolman a Matěj Čurda. Nový konvent byl dvakrát přímo zasažen leteckými pumami. Část jižního křídla byla téměř zničena a v části východního křídla byla velká průrva ve střeše, střešní krytina byla zcela zničena, dále byl poničen půdní strop a klenba mezi prvním a druhým poschodím. Snad všechny okenní a dveřní výplně byly rozbity pod tlakem výbuchů. A podobně na tom byl Důstojnický pavilon, spojovací budovy, konírny, jízdárna a ostatní budovy. Náklady na opravu nového konventu se odhadovaly na tři a půl milionu Korun Československých, náklady na opravu Důstojnického pavilonu na 130 000 Kčs, na spojovací budovy 75 000 Kčs, na opravu konírny 30 000 Kčs a jízdárny na 60 000 Kčs.¹³⁹

Po druhé světové válce do českého státního vlastnictví přešla vojenská kasárna a vinárna ve sklepech pod kasárnami. Anglický park nad bývalým klášterem byl zpřístupněn veřejnosti. Vodní mlýn, který kdysi patřil k areálu Louckého kláštera, nadále vlastnila rodina Vránova (jen do roku 1948, pak přišla perzekuce). Kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava zůstal ve vlastnictví Římskokatolické farnosti v Louce u Znojma. Farnost v Louce je dodnes obsazována premonstrátskými duchovními, kteří mají vazbu na premonstrátský klášter na Strahově. Kostel se využívá k běžné liturgii a bohoslužbám.¹⁴⁰

Základní opravy na budovách nového konventu a kostela byly ukončeny v roce 1950. Jednalo se pouze o nezbytné opravy, které vedl stavitel Václavek. Otázkou zůstává, zda by byl kostel zcela opraven, kdyby po roce 1948 nezesílila moc a vliv komunistů, kteří v lidu probouzeli ateismus a samotnou církev nepodporovali.

5.8. Vývoj po roce 1945

Po roce 1945 bývalý klášter s přilehlými budovami nadále obývali vojáci, tentokrát ti českoslovenští, kteří zde nahradili vojáky německé. Budovy byly částečně opraveny, ale

Sborník Státního okresního archivu Znojmo: historický a vlastivědný sborník Znojemska a Moravskokrumlovska Znojmo: Moravský zemský archiv v Brně sv. 32, (2017 [vyd. 2018]), s. 7–12.

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 11.

nepodobaly se architektuře před válkou. Do roku 1962 se v areálu bývalého kláštera nic nového nedělo. Až v roce 1962 se uskutečnila oprava kostelní střechy, jež byla podle tehdejších dokladů nezbytná. K opravě střechy byla použita plechová krytina. Tato oprava střechy se časem ukázala jako nedostatečná. V průběhu následujících let žádalo několik farářů o finanční podporu, která by umožnila rekonstrukci kostela, ale vždy byli odmítnuti.¹⁴¹

Dokonce je zaznamenaný spor, kdy vojáci obvinili farnost, že padající krytina z kostela několikrát ohrozila příslušníky vojenského útvaru. Farnost naopak obviňovala vojáky, že rozbíjeli okna kostela míči a kameny.

V lepším stavu nebyly ani ostatní budovy bývalého kláštera, kde byla umístěna od roku 1945 československá armáda. V únoru roku 1948 se československá armáda změnila na lidovou armádu a spadala pod vedení Komunistické strany Československa. Kasárna v Louckém klášteře byla pojmenována jako Kasárna Klementa Gottwalda. V roce 1953 byl v kasárnách vybudován sál Klementa Gottwalda. V roce 1962 byl opraven a vyměněn poválečný strop nad vojenským kinosálem.

Zajímavý je i příběh Jána Kolštroma. Tento praporčík údajně v souvislosti s „pražským jarem“ strhnul klasicistní kamennou bránu, která stála u vjezdu do klášterního areálu z východu. Za tento čin byl odsouzen k trestu odnětí svobody na deset měsíců, podmíněně odloženému na zkušební dobu dvou let, jelikož brána byla chráněná státní památkovou péčí. Také musel zaplatit 5 000 Kčs krajskému památkovému středisku v Brně. V současnosti lze nalézt pozůstatek této brány na horním nádvoří znojemského hradu, jedná se o dva sedící lvy, ke kterým byl vložen znak města Znojma.¹⁴²

V roce 1977 mělo v kasárnách v Louce dojít k dílčím stavebním úpravám, neboť stav kasáren byl havarijní. Bylo opraveno schodiště východního křídla, vyměněn zbytek podlahy ve východním křídle a také proběhla oprava oken. V nejhorším stavu byly zdi a klenby pod vojenskou jídelnou a kuchyní, které byly podmáčené následkem dlouhodobého špatného zacházení s kanalizační sítí. Vojáci problém vyřešili po svém.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 12–13.

¹⁴² Fotografii zachycenou před rokem 1969 lze vidět na obrázku č. 51. Aktuální fotografii sousoší u Znojemského hradu (zámku) lze vidět na obrázku č. 52.

Pod klenbami začali stavět trámové opěry a k nim pokládat matrace s pilinami, čímž zachránili padající štuky. Odborná restaurátorská obnova byla objednána v roce 1978 a roku 1981 měla být dokončena, jak je již obvyklé, tak se tyto práce protáhly. Práce byly dokončeny v roce 1985, přičemž v průběhu restaurace byly prováděny konzultace se zástupci Krajského střediska státní památkové péče a zástupci vojenské správy budov Znojmo.¹⁴³

Osobně si pokládám otázku, co se změnilo mezi 60. léty a 80. léty? V 60. letech vojáci ničili kostel, zanedbávali péči o historické části budov bývalého kláštera, projevovali nezájem o celkový stav kasáren. V 80. letech naopak projevíli značný zájem o památkovou péči. Možná šlo jen o změnu osoby ve velitelském vedení v kasárnách, která vydala patřičné rozkazy k zachování štuk a možná se změnilo celkové smýšlení doby. A možná se vůbec nic nezměnilo, protože v roce 1977 byl vytvořen průjezd pro motorová vozidla a pěší chodce ve spojovacím křídle bývalého kláštera. Díky tomu před průčelím kostela vznikla frekventovaná silnice, která i dnes rozděluje bývalý klášterní areál.¹⁴⁴ V 70. letech byla nejspíše stržena i zeď, která oddělovala klášterní park od městské části, o této akci neexistuje písemný záznam. Domnívám se, že tyto zákroky nebyly až tolik potřebné a areál bývalého Louckého kláštera nevkusně rozdělily. Udivuje mě, že takový zásah do památkové budovy svolilo Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně. Jsou mi známy případy z dnešní doby, kdy památkáři nedovolí sebemenší úpravy na historických objektech, i když to stav objektů opravdu vyžaduje.

Nové velké stavební práce měly začít roku 1989, kdy na opravu kdysi klášterních budov byly k dispozici finance, ale pro změnu nebyla firma, která by se této zakázky ujala. Před 17. listopadem 1989 totiž opravy mohla provést jen socialistická stavební organizace, ale ta byla vytížená a údajně konstatovala, že na takový komplex budov nemá dostatek lešení.¹⁴⁵ Tehdejší velitel kasáren Ing. Viliam Szabó napsal kritický dopis na Federální ministerstvo národní obrany v Praze a sdělil v něm, že prvotní opravy provede soukromá

¹⁴³ KOZDAS, Jan – *Bývalý klášter premonstrátů v Louce u Znojma po roce 1945: od bombardování v roce 1945 po prohlášení za národní kulturní památku dne 20. února 2017 s účinností k 1. červenci 2017*. S. 20.

¹⁴⁴ Protnutí budovy silnicí je vyznačeno na obrázku č. 53 a aktuální fotografie průjezdu je na obrázku č. 54.

¹⁴⁵ KOZDAS, Jan – *Bývalý klášter premonstrátů v Louce u Znojma po roce 1945: od bombardování v roce 1945 po prohlášení za národní kulturní památku dne 20. února 2017 s účinností k 1. červenci 2017*. S. 20.

firma Dalibora Slavíka z Brna. Autor článku (Jan Kozdas), od kterého jsem čerpala informace z dění v Louckém klášteře po roce 1945, uvádí, že Dalibor Slavík byl známý antikomunista. Pokud by tomu tak opravdu bylo, tak se jedná o jednu malou ironii dějin, kdy antikomunista opravuje kasárny Klementa Gottwalda v socialistickém Znojmě. A této ironii přidává fakt, že Dalibor Slavík byl po listopadu 1989 prací na bývalém Louckém klášteře zbaven a nahrazen firmou *Dalis*.

5.9. Vývoj po roce 1989

Po 17. listopadu 1989 se započalo s rušením kasáren v Louce a hledalo se nové využití tohoto klášterního komplexu. O komplex bývalého klášterního areálu se hlásili dva významní zájemci. Město Znojmo a premonstrátský klášter na Strahově. Město Znojmo mělo s objekty ambiciózní plány. Chtělo v bývalém klášteře zřídit mezinárodní vojenské kulturně společenské středisko, pobočky mezinárodní vysoké školy, střediska mezinárodní mise a část Důstojnického pavilonu si chtělo ponechat jen pro potřeby města Znojma. Plány premonstrátů ze Strahova byly méně ambiciózní a řekla bych více reálné. Premonstráti chtěli spolupracovat s Německou spolkovou republikou a Rakouskou spolkovou republikou (respektive s premonstrátským řádem, především s klášterem v Gerasu). Společně chtěli obnovit kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava, konat v něm liturgii a koncerty. Ostatní budovy bývalého kláštera plánovali využít jako církevní a výtvarnou školu, na odborná sympozia, uměleckou galerii, muzeum, k turistickému ubytování (včetně restaurace) a vinárny. Stojí za zmínku, že premonstráti ze Strahova projevovali zájem o komplex Louckého kláštera ještě v roce 2004.

Teprve na konci roku 1994 opustila armáda definitivně prostory bývalého premonstrátského kláštera v Louce. Od roku 1995 byl areál bývalého Louckého kláštera ve vlastnictví státu s právem hospodaření Okresním úřadem Znojmo. Po různých plánech a dohadách, přešel roku 2010 komplex kdysi Louckého kláštera do vlastnictví Města Znojma.¹⁴⁶ Jednalo se o bezplatný převod, který byl spjat s několika podmínkami.

¹⁴⁶ KOZDAS, Jan – *Bývalý klášter premonstrátů v Louce u Znojma po roce 1945: od bombardování v roce 1945 po prohlášení za národní kulturní památku dne 20. února 2017 s účinností k 1. červenci 2017*. S. 97.

Znojmo nesmělo klášter v příštích dvaceti letech prodat. Také bylo stanoveno, že jej musí využívat ve veřejném zájmu, nikoliv komerčním.¹⁴⁷

V 80. letech byla v parku bývalého Louckého kláštera započata stavba nové základní školy, která vyvolala vlnu nesouhlasu části veřejnosti. V průběhu následujících let vyvolalo nesouhlas i plánované umístění nové městské plovárny v místech někdejší klášterní zahrady louckých premonstrátů. Se záměrem umístění městské plovárny pod bývalým klášterem nesouhlasili především členové Okrašlovacího spolku ve Znojmě. Okrašlovací spolek ve Znojmě se prostřednictvím Ekologického právního servisu domohl u Krajského soudu v Brně rozsudku o neplatnosti stavebního povolení.¹⁴⁸ Tyto spory zdržely realizaci městské plovárny, ale nezabránily tomu, aby v blízkosti kláštera v letech 2003–2004 vyrostlo městské sídliště a koupaliště.¹⁴⁹

5.10. Prohlášení za národní kulturní památku

Poté co se areál bývalého Louckého kláštera dostal do vlastnictví města Znojma, započaly snahy o zařazení kláštera mezi národní kulturní památky. První návrh přišel v roce 2014 a definitivní návrh byl vypracován v roce 2016, měl být hotov kolem Vánoc toho roku. Nakonec bylo nařízení vlády, které prohlásilo bývalý premonstrátský klášter za národní kulturní památku, vydáno dne 20. února 2017 a účinnosti nabylo dne 1. července 2017. Společně s bývalým Louckým klášterem bylo v Jihomoravském kraji za národní kulturní památku prohlášeno krematorium a kolumbárium na Ústředním hřbitově v Brně.¹⁵⁰

Tímto prohlášením začala v Louce nová kapitola dějin a město Znojmo se snaží bývalý Loucký klášter obnovit a nasměrovat tuto památku do Evropského dědictví, tedy získat pro něj mezinárodní uznání udělované Evropskou unií.

¹⁴⁷ *Znojmo opraví fasádu Louckého kláštera*. Vína z Moravy a vína z Čech [online]. Vinařský fond, 2013, 16.12.2013 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.vinazmoravyvinazcech.cz/cs/aktuality/4920896-znojmo-opravi-fasadu-louckeho-klastera>.

¹⁴⁸ Městská plovárna Louka je řádně zkolaudovaná: Kdo se koupe v černé stavbě? *Znojenské listy: Čtrnáctideník města Znojma*. Znojmo, 2007, ročník XVI. (číslo 14). S. 2.

¹⁴⁹ Na obrázku č. 55 je zachycen aktuální pohled z koupaliště na bývalý Loucký klášter.

¹⁵⁰ Nařízení vlády č. 69/2017 Sb. Nařízení vlády o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

5.11. Současný stav

Psát o historických událostech nedávné doby, není lehké. Je obtížné stanovit, co je historie a co naopak ještě není. Ale budovy bývalého premonstrátského kláštera v Louce se probouzejí k životu, i přestože všechny události od roku 1784, vedly k jejich zániku. Proto jsem se rozhodla poslední kapitolu o osudu klášterního areálu Louka po jeho zrušení věnovat současnosti. Těší mě, že mohu sledovat nynější dění v areálu Louka a také je zaznamenat do své bakalářské práce.

5.11.1. Objekt Staré školy

Objekt Staré školy byl navržen k rekonstrukci a měl sloužit jako odborné konferenční centrum s kvalitním technickým a sociálním zařízením. Znojmo usilovalo o dotaci na realizaci česko-rakouského projektu Centrum obnovy Louka-Znojmo. Díky této dotaci by pod taktovkou vysokých škol Vysokého učení technického v Brně a Universität für Weiterbildung Krems vzniklo v budově Staré školy vzdělávací centrum. Požadovaná finanční dotace byla vyčíslena na padesát milionů korun. Mělo se jednat o kompletní rekonstrukci, při níž by byla zajištěna statika, změněna dispozice interiéru, zřízen vstup do kostela, opravena fasáda objektu a vyměněny okna a dveře. Tato žádost byla zařazena do rozpočtu města Znojma na léta 2018 až 2020. Počítalo se s maximálním příspěvkem z Evropského fondu pro regionální rozvoj na realizaci projektu, který mohl činit osmdesát pět procent nákladů. Dalších pět procent mělo být financováno ze státního rozpočtu a na Znojmu by bylo zaplatit zbylých deset procent, což by znamenalo asi pět milionů korun z rozpočtu města.

„Loucký klášter je dominanta Znojma a bylo by skvělé, kdyby se zadařilo oživit jeho další část. O to se snažíme od roku 2010, kdy se město stalo vlastníkem objektu.“ (Tehdejší starosta města Znojma, Vlastimil Gabrhel)¹⁵¹

Termín na odevzdání žádosti o dotaci na Centrum obnovy společného kulturního dědictví, který společně s městem Znojmem podávalo město Retz, Společně o.p.s. a Universität für Weiterbildung Krems, byl v lednu 2018. V rámci Centra obnovy společného kulturního dědictví byl schválen projekt na opravu Staré školy s celkovým

¹⁵¹ Bude v Louckém klášteře vzdělávací centrum? *Znojenské listy: Noviny městského úřadu Znojmo*. Znojmo, 2017, ročník XXVI. (číslo 7). S. 3.

rozpočtem 2,7 milionů Eur. Doba trvání projektu byla stanovena od 1. července 2018 do 30. června. 2021.¹⁵² Rekonstrukcí Staré školy měla započít revitalizace celého bývalého klášterního areálu.¹⁵³ Druhým objektem v rámci spolupráce na tomto projektu byla sýpka v Retzu.¹⁵⁴

Neoficiální představení projektu proběhlo v červenci 2018 v rámci Hudebního festivalu Znojmo. Během tohoto festivalu si mohla prostory Staré školy prohlédnout veřejnost. S rekonstrukcí školy chtělo začít město Znojmo na podzim roku 2018. Oficiální představení projektu rekonstrukce Staré školy plánovalo město na druhou polovinu září. Prohlídky Staré školy probíhaly také dne 29. září a vedl je architekt Vratislav Zíka. Návštěvníci byli seznámeni s obsahem projektu, historií, stavebním plánem budovy a s plánovanou rekonstrukcí.

V rámci projektu Centra obnovy společného kulturního dědictví se konaly dvě mezinárodní konference. První konference proběhla ve dnech 27. a 28. listopadu 2018. Byli na ni přítomní znalci jako: Petr Kroupa, ředitel odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, Petr Fedor, vedoucí odboru kultury a památkové péče na Jihomoravském kraji či Christian Hanus, děkan fakulty Vzdělávání, umění a architektury na Universität für Weiterbildung Krems, historik Jiří Kacetl, archeolog Marek Peška,

¹⁵² *Projekt Centrum obnovy společného kulturního dědictví (COL) je projektem 4 partnerů: města Znojma, obce Retz, Společně o.p.s. a Donauuniversität Krems – Universität für Weiterbildung. Realizuje se díky Ministerstvu pro místní rozvoj v rámci programu INTERREG V-A Rakousko – Česká republika. Projekt s celkovým rozpočtem 3,25 milionů EUR (2,7 milionu je dotace z Evropského fondu regionálního rozvoje) má za cíl vznik specializovaného centra, které se bude systematicky zabývat udržitelnou obnovou památkových objektů, areálů a historických sídel a bude rozvíjet přeshraniční spolupráci při obnově a propagaci společného kulturního dědictví. V rámci projektu bude realizována rekonstrukce budovy Staré školy v areálu Louckého kláštera ve Znojmě a barokní sýpky v partnerském městě Retz. – Oficiální text k projektu, který je v současnosti již ukončen.*

¹⁵³ Vizualizace opravené Staré školy viz na obrázku č. 56.

¹⁵⁴ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Ministerstvo schválilo vznik Centra obnovy společenského kulturního dědictví. V rámci projektu Znojmo opraví starou školu v Louckém klášteře.* Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2018 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmcity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=62269&n=ministerstvo%2Dschvalo%2Dvznik%2Dcentra%2Dobnovy%2Dspolecenskeho%2Dkulturniho%2Ddedictvi%2Dv%2Dramci%2Dprojektu%2Dznojmo%2Dopravi%2Dstarou%2Dskolu%2Dv%2Dlouckem%2Dklastere&p1=95902.

architekti Markus Swittalek a Marek Štěpán, Patrick Schicht z rakouské památkové péče.¹⁵⁵ Druhá mezinárodní konference se konala ve dnech 3. a 4. června 2019 v rakouské Kremži v prostorách Dunajské univerzity a kláštera Göttweig.¹⁵⁶

Rekonstrukce na Staré škole začaly 13. srpna 2019 a po prvním roku prací nebyly zdaleka u konce.¹⁵⁷ V průběhu konání rekonstrukce se našly archeologické nálezy, které znamenaly kromě důležitého historického objevu i zdržení rekonstrukce. Suterén budovy se očistil od pozdějších vestaveb, chystaly se rekonstrukce podlah a budovalo se nové schodiště. Začaly se rýsovat i místnosti v přízemí, které měly v budoucnosti sloužit jako pracovní dílny se zázemím pro školení a kurzy řemesel. Probíhaly opravy kleneb a na kamenických článcích, stavěl se nový vstup s infocentrem a toaletami pro budoucí návštěvníky. Vytvořil se plán na víceúčelový sál (asi pro 200 lidí), který měl sloužit především ke kulturním, společenským a vzdělávacím akcím. K zdárnému cíli se blížilo i zateplení krovu. Krov měl být v jedné části nad sálem otevřený až do vrcholu střechy. Dále se na budově Staré školy opravilo kamenné nároží, fasáda, římsy a dokončovala se oprava střechy. V průběhu rekonstrukce byly objeveny dva sklepy, které se nacházely i pod rajským dvorem. Stěny většího sklepa byly románské, zaklenutí mezi renesancí a barokem. Druhý menší sklep byl středověký a nejspíše původně vedl ke studni uprostřed Rajského dvora. Oba sklepy byly zasypané sutinou a v rámci dotace na obnovu Staré školy nemohly být zrekonstruovány.¹⁵⁸

¹⁵⁵ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Ve Znojmě se koná první mezinárodní konference v rámci projektu Centra obnovy společného kulturního dědictví*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2018 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z:

https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=65407&n=ve%2Dznojme%2Dse%2Dkona%2Dprvni%2Dmezinarodni%2Dkonference%2Dv%2Dramci%2Dprojektu%2Dcentra%2Dobnovy%2Dspolecneho%2Dkulturniho%2Ddedictvi&p1=95902.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Fotografie z rekonstrukce lze vidět na obrázku č. 57 až č. 60.

¹⁵⁸ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=74947&n=stara%2Dskola%2Dv%2Dlouce%2Dma%2Dza%2Dsebou%2Dprvni%2Drok%2Drekonstrukce&p1=95902%20%20https://brno.rozhlas.cz/oprava-stare-skoly-u-louckeho-klastera-ve-znojme-je-hotova-vyuziji-ji-turiste-i-8656986.

Celková revitalizace budovy Staré školy byla dokončena v roce 2021. Konečná výše částky nutné na rekonstrukci činila 71 milionů korun. Díky spolupráci města Znojma s farností Louka byl opraven i původní boční vstup do kostela Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava z prostoru severního ambitu. Stará škola, tedy dnes Centrum Louka ve Znojmě, byla pro veřejnost otevřena až dne 29. března 2022.¹⁵⁹

5.11.2. Podzemní prostory

Podzemní prostory pod komplexem bývalého Louckého kláštera nechalo město Znojmo zmapovat v roce 2019. Touto studií se zjistilo, že Loucký klášter není rozsáhlý komplex jen na povrchu, ale i pod ním. Podzemí prozkoumali geodeti za pomoci geodetického skeneru. Nejdelší chodba podle této studie vede od Důstojnického pavilonu přes Louckou ulici, Klášterní ulici a park, kde se točí k rohu hlavní budovy kláštera.¹⁶⁰

Po dokončené studii se začalo uvažovat o využití podzemních prostor, vzniklo hned několik návrhů. Podzemní prostory by mohly být využívány k podzemní prohlídce s výkladem o tom, jak podzemí sloužilo premonstrátským mnichům nebo vojákům. Poněkud modernějším nápadem, je vytvořit v louckém podzemí únikovou hru, která by byla vymyšlena tak, aby byla v souladu s historií Louckého kláštera. Před realizací těchto a jiných nápadů na využití podzemních chodeb se nejdříve musí dořešit osvětlení, únikové východy a vstupy. V současnosti je velká část chodeb plná sutin a bahna a ve většině případech se nimi nedá projít. Odklizení chodeb bude finančně náročné jako celá revitalizace kláštera.¹⁶¹

5.11.3. Spojovací křídlo

Spojovací křídlo je v současnosti bez využití. Hlavním problémem, který už jsem ve své práci zmínila je průjezd pro motorová vozidla, který byl ve spojovacím křídle násilně

¹⁵⁹ *Oprava Staré školy u Louckého kláštera ve Znojmě je hotová.* Využijí ji turisté i nadšenci do řemesel. Český rozhlas [online]. Brno, 2022 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/oprava-stare-skoly-u-louckeho-klastera-ve-znojme-je-hotova-vyuziji-ji-turiste-i-8656986>.

¹⁶⁰ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Znojmo nechalo zmapovat chodby pod Louckým klášterem.* Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2019 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmcity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=69347&n=znojmo%2Dnechalo%2Dzmapovat%2Dchodby%2Dpod%2Dlouckym%2Dklasterem&p1=95902.

¹⁶¹ Tamtéž.

vytvořen. V blízkosti tohoto křídla je umístěn pomník třetího odboje, u kterého se každý rok 17. listopadu koná liturgie. Jeho umístění je čistě náhodné.

5.11.4. Důstojnický pavilon

Důstojnický pavilon je víceméně bez využití, do budoucna by mohl sloužit jako ubytovací zařízení, protože výhledy z oken Důstojnického pavilonu mohou být atraktivní pro turisty, jelikož směřují na průčelí kostela Nanebevzetí panny Marie a sv. Václava, do parku nad bývalým Louckým klášterem a na údolí řeky Dyje.

Místostarosta Karel Podzimek roku 2021 pro Znojenské listy vypověděl: „*Osobně bych si také moc přál, aby se jednou podařilo z části kláštera, které se říká Důstojnický pavilon, vybudovat hotel. Určité signály ze strany potenciálních zájemců již máme.*“¹⁶²

V budově Důstojnického pavilonu bylo vymláceno značné množství okenních výplní a pavilon se nacházel v dezolátním stavu. Dne 1. července 2021 byla podána žádost na dotaci k obnově fasády bývalého Louckého kláštera, konkrétně Důstojnického pavilonu a prelatury. Požadovaná částka byla ve výši 1,5 milionu korun. Dne 22. listopadu 2021 byl vydán souhlas k této obnově fasády a výměny oken.

S první etapou výměny oken v komplexu bývalého Louckého kláštera se započalo již v roce 2016, nyní k roku 2022 už probíhá etapa osmá.

„*Loucký klášter si jako národní kulturní památka rozhodně zaslouží naši plnou pozornost. Od roku 2016 se podařilo v průběhu sedmi etap vyměnit 211 oken. V následujících etapách chceme s touto obnovou pokračovat.*“ (starosta Jakub Malačka)¹⁶³

¹⁶² Představujeme nové vedení města Znojma: Podzimek: Jsme inspirací pro další města. A kreativní chceme být i nadále. *Znojenské listy: Noviny městského úřadu Znojmo*. Znojmo, 2021, ročník XXX. (číslo 2). S. 9.

¹⁶³ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. Znojmo pokračuje s výměnou oken v Louckém klášteře. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2022 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmcity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=82175&n=znojmo%2Dpokracuje%2Ds%2Dvymenou%2Doken%2Dv%2Dlouckem%2Dklastere&p1=95902.

V letošním roce (tj. 2022) se budou měnit okna v bývalé klášterní prelatuře. Výměna oken v prelatuře je rozdělená do několika etap, v první etapě má být vyměněno 26 oken za 2,1 milionu korun bez DPH.¹⁶⁴

5.11.5. Vránův vodní mlýn

Vránův vodní mlýn se nachází směrem na západ od Důstojnického pavilonu. Postavili ho premonstráti a vlastnili ho do roku 1784. Vránovi mlýn získali po první světové válce. V roce 1948 byl mlýn z jejich vlastnictví vyjmut a užívala ho socialistická zemědělská organizace, která v něm provedla několik úprav. V roce 1991 byl navrácen do vlastnictví rodiny Vránů. V současnosti slouží k ubytování, sportovní rekreaci a v jedné části se nachází pneuservis. Nad vchodem do budovy bývalého mlýna se i dnes nachází znak premonstrátů (erb opata Šebestiána II Fűchse z Badenu).¹⁶⁵

5.11.6. Vojenská jízdárna

Výhodou vojenské jízdárny je blízké parkoviště, proto ji město Znojmo od počátku chtělo využívat pro kulturně společenské účely s kapacitou 800 lidí. Od sálu se očekávala především dobrá akustika pro koncerty. Rekonstrukce jízdárny a přilehlé budovy zvané Kladivo započala již v roce 2013. První opravy byly zahájeny na střeše a fasádě. Na tyto opravy byly vyčleněny tři miliony korun.¹⁶⁶ První žádost na dotaci, která by byla využita k přeměně jízdárny ve společenské prostory, poslalo město Znojmo v roce 2019 Ministerstvu pro místní rozvoj v rámci programu Podpora regenerace brownfieldů pro nepodnikatelské využití. Této žádosti nebylo vyhověno a město Znojmo se rozhodlo, žádat o dotaci následující rok. Náklady projektu Regenerace brownfieldu – jízdárna Louckého kláštera ve Znojmě se odhadovaly na 73 milionů korun, maximální výše dotace mohla být padesát procent uznatelných nákladů.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ KOZDAS, Jan – *Stavební soubor všech staveb a vnějších prostor bývalého kláštera premonstrátů v Louce u Znojma – návrh na využití*. In: Sborník Státního okresního archivu Znojmo: historický a vlastivědný sborník Znojemska a Moravskokrumlovska Znojmo: Moravský zemský archiv v Brně sv. 33, (2018 [vyd. 2019]), s. 118.

¹⁶⁶ RAŠ. *Znojmo se pustilo do opravy jízdáren Louckého kláštera*. Česká televize: Televizní studio Brno [online]. 2013 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/224138-znojmo-se-pustilo-do-opravy-jizdaren-louckeho-klastera/>.

5.11.7. Nový konvent

Část nového konventu užívá vinařská firma Znovín Znojmo, akciová společnost se sídlem v Šatově. Využívá především sklepní prostory a suterén. V přízemí se nachází návštěvnické centrum. Součástí znovínského působení v Novém konventu je pronajímání společenských a konferenčních sálů. Dále Znovín Znojmo v bývalém Louckém klášteře provozuje vinařské a bednářské muzeum. Mimo jiné je v části konventu umístěna galerie současného výtvarného umění. Ostatní části konventu jsou převážně nevyužité, slouží jako skladní prostor.

V roce 2020 bylo v Novém konventu vyměněno 38 oken, jednalo se o výměnu oken v rámci šesté etapy výměny oken v Louckém klášteře. Město obdrželo dotaci 700 000 korun od Ministerstva kultury.¹⁶⁷

V roce 2022 od května do září probíhá v klášteře multimediální výstava na základě knihy známého ilustrátora Jiřího Trnky a dění v klášteře přitahuje širokou veřejnost a díky zájmu turistů Loucký klášter ožívá.

¹⁶⁷ PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *V Louckém klášteře montují další nová okna*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/v-louckem-klastere-montuji-dalsi-nova-okna/d-75606>.

6. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem nejdříve čtenáře seznámila s premonstrátským řádem, poté jsem uvedla základní informace o založení loucké kanonie a následně se věnovala hlavní náplni práce. Hlavním cílem mé práce byla studie, která měla čtenáře seznámit s dějinami bývalého Louckého kláštera především po roce 1784, jelikož době po Josefínských reformách se literatura doposud téměř nevěnovala.

V kapitole o rušení kláštera jsem mohla vycházet ze sekundární literatury, ale protože se dodnes dějinami bývalého Louckého kláštera po jeho zrušení věnoval jen PhDr. Petr Kroupa a jeho bratr prof. PhDr. Jiří Kroupa, CSc., kteří společně s kolektivem autorů vydali knihu *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie* (v této publikaci rozebírali spíše architektonické stránky objektů než jejich samotné osudy), rozhodla jsem se dostupné archiválie podrobit kritice v rámci svých znalostí a porovnat je s již dostupnými informacemi v sekundární literatuře apod. Na základě toho, jsem došla k závěru, že z knihy bratrů Kroupových (a autorského kolektivu) čerpají informace ostatní publikace věnující se Louckému klášteru, které vyšly po roce 1997. Není mi známa kniha, která by se věnovala dějinám Louckého kláštera do roku 1784 a nevycházela by z díla bratrů Kroupových. Příkladem může být nově vzniklá publikace *BONUM OPUS: Premonstráti v Louce*. Na konci knihy je vytvořená tabulka Winterhalderova odhadu obrazů nalezených v nedávno zrušeném klášteru Louka, v níž chybí cena jen u jediného obrazu (Miniatura). Cenu Miniatury neuvádí ani PhDr. Petr Kroupa a kolektiv autorů v již několikrát zmiňovaném díle *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*, z kterého nejspíše vycházela i tato nově vydaná publikace. S originálním soupisem odhadu obrazů jsem pracovala v MZA, obraz Miniatura (něm. *Miniatur*) se v soupisu nachází pod číslem 41 a hned vedle něj je uvedena cena 40 krejcarů, což potvrzuje mou domněnku, že nová kniha *BONUM OPUS: Premonstráti v Louce* také vycházela z díla *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie* a nepracovala s originálním soupisem cenových odhadů obrazů.

Jako přínos své studie vidím i podání ucelených informací od roku založení kláštera až do současnosti. Obdobím po roce 1784, jak jsem již napsala, se literatura doposud téměř

nevěnovala a žádná literatura nebo studie doposud nezaznamenala celistvý vývoj kláštera od jeho založení po současný stav v rámci jednoho díla.

V průběhu bádání jsem se setkala s rozsáhlými archivními záznamy Louckého kláštera, které dokazují, že klášter byl kulturně a politicky významným centrem na jižní Moravě. Velké množství listin a soupisů s odhadem cen předmětů z doby rušení kláštera, potvrzuje hlavní důvod zrušení kláštera Josefem II., tedy důvod čistě ekonomický.

Po vydání rozhodnutí Josefa II. začal být klášterní majetek (movitý i nemovitý) rozprodáván v různých dražbách, dostal se do vlastnictví českých i rakouských bohatých rodin. Některý předměty z bývalého kláštera se mi podařilo nalézt na území města Znojma nebo v jeho okolí, čímž se mi podařilo splnit vedlejší cíl práce, a to prohloubení znalostí o regionální historii s přesahem do současnosti. V současnosti lze při návštěvě města Znojma vidět například obraz Spasitele na kříži, který je umístěn na hlavním oltáři dominikánského kostela ve Znojmě, tento obraz Winterhalder ocenil na 50 zlatých. Ve Znojmě lze také spatřit obraz zakladatelky Louky v Jihomoravském muzeu, tento obraz měl dle Winterhaldera cenu 6 zlatých. Nedaleko Znojma na zámku Valtice se nachází i císařské portréty Winterhalderem velmi vysoko hodnocené (70 zlatých) a v kostele ve Vrbovci se nalézá obraz Poslední večeře, jeho tehdy odhadovaná cena činila 80 zlatých. Dále lze ve Znojmě spatřit pozůstatek klasicistní zděné brány, která se dříve nacházela na východním okraji klášterního areálu. Jedná se o sousoší dvou lvů, které bylo umístěno na vrcholu brány. V současnosti se tyto lvi nacházejí u Znojmského hradu (zámku) a mezi nimi je vložený znak města Znojma. Dalšími předměty, které jsem v této práci zaznamenala, byly barokní sochy, jež byly přestěhovány z Louky do nedalekých Jevišovic. V zahradě Nového zámku lze v současnosti spatřit soubor 21 soch, zpodobnění Jara se na podstavci nenalézá.

Po zrušení kláštera sloužily budovy především vojenským účelům (bez přerušení již od roku 1851, kdy byla část Louky prodána Katharinou, vdovou po rytíři Leopoldovi Franzovi Liebenbergovi von Zsittin). Všechny vojenské útvary, které působily v klášteře si v průběhu let stěžovaly, že prostory bývalého kláštera jsou pro působení armády zcela nevhodné, a i přesto v nich nadále pobývaly a využívaly je až do roku 1990, přesněji do roku 1994, kdy armáda prostory bývalého premonstrátského kláštera v Louce definitivně opustila.

V SOkA Znojmo jsem našla spoustu zapomenutých materiálů k působení ženiiní akademie v klášteře, také korespondenci z pobytu francouzských vojáků v Louce a další zajímavé archiválie, které by se daly zpracovat podrobněji. Nezpracovaným materiálem v SOkA Znojmo je karton č. 706, ve kterém se nachází materiály válečných škod na Louckém komplexu. I toto zjištění považuji za přínos své bakalářské práce, protože jsem během studia sekundární literatury narazila na informaci, že k období působení vojsk v bývalém Louckém klášteře žádné materiály nejsou.

Napínavé pro mě bylo i studium období, ve kterém se hledal nový majitel kláštera, jímž se nakonec stalo město Znojmo. Překvapilo mě, že klášter nebyl vložen do vlastnictví premonstrátů ze Strahova s přihlédnutím na současné využití kláštera. Připomenu tu plány strahovských premonstrátů po roce 1989. Premonstráti chtěli spolupracovat s Německou spolkovou republikou a Rakouskou spolkovou republikou. Součástí jejich plánu bylo obnovení kostela Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava. Ostatní budovy bývalého kláštera plánovali využít jako církevní a výtvarnou školu, na odborná sympozia, uměleckou galerii, muzeum, k turistickému ubytování (včetně restaurace) a vinárny. Již jsem nastínila současné využití klášterního areálu městem Znojmem a firmou Znovín, z velké části se shoduje právě s původními plány premonstrátů ze Strahova.

Díky probíhajícím rekonstrukcím budov kláštera se lze dozvědět více o tehdejší životě jeho obyvatelů a provedených stavebních zákrocích. Myslím si, že bývalý premonstrátský klášter v Louce může stále něčím překvapit. Loucký klášter mou pozornost přitahoval odjakživa (nejvíce Důstojnický pavilon), aniž bych věděla, čím je zvláštní. Pokud bych měla více prostoru, zajímaly by mě především životy vojáků, o nichž se lze něco více dozvědět ze zachovalé korespondence.

Některé části kláštera ještě nejsou zcela opraveny a jejich využití v budoucnosti není jasné, já osobně bych v klášteře uvítala vytvoření knihovny se studovnou, podobně jako tomu je v budově Klementina v Praze. Kláštery byly vždy centrem vzdělanosti a studijní prostředí k nim patří.

7. Seznam použitých informačních zdrojů

Archivní prameny

MZA Brno, B 15 starší, sign. 7/25, kart. č. 350.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. inventář parament klášterního kostela s přitíštěnou pečetí ze dne 20. ledna 1785.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. nařízení biskupské kurie ze dne 27. ledna 1785.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. soupis obrazů nalezených v klášteře ze dne 29. července 1784.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. zpráva biskupské kurie guberniu ze 24. 3. 1785.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 87, orig. zpráva duchovní komise o průběhu rušení Louckého kláštera z 15. 1. 1785.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 89, přílohy k hlavnímu inventáři, příloha č. 37.

MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 89, přílohy k hlavnímu inventáři, příloha č. 46 inventář knihovny t. č. chybí.

MZA Brno, E 57, sign. D 54, inv. č. 500, kart. č. 12, orig. a opisy něm., lat., 30 fol., přiloženy registrové archy V. Chytila, o volbě a potvrzení louckého opata Daniela Todla ve funkci, z r. 1781.

SOkA Znojmo, fond Brück – historické materiály.

SOkA Znojmo, inv. 91, sign. XII.4., karton č. 62.

SOkA Znojmo, inv. č. 68, sign. AMZ-P/68, karton č.2.

SOkA Znojmo, kronika města Znojma 1938-1945, II. část od 8 května 1945 do 31. prosince 1945, sign. K-I-564.

SOkA Znojmo, Stará škola v Louce u Znojma – odkoupení budovy pro brannou moc „Wehrmacht“, sign. 611/K/13, karton č. 2.

SOkA Znojmo, svazek č. 29, Kr. HA 11.

SOkA Znojmo, Škola – Loucká ulice, sign. 618/1, I/102, karton č. 5.

Vojenský ústřední archiv Praha, skupina meziválečná, fond Dělostřelecký pluk 106.

Tištěné prameny

Nařízení vlády č. 69/2017 Sb. Nařízení vlády o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

Edice a inventáře

I. Sklenská, Z-L/DP-106 – Dělostřelecký pluk č. 106 Znojmo-Louka, 1931, inventář, Znojmo, 2002.

I. Sklenská, Z-L/PP-99 – Pěší pluk č. 99 Znojmo-Louka, 1898, inventář, Znojmo, 2002.

M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190–1798 (1800), inventář, Brno 1969.

Literatura

BÍLEK, Tomáš Václav. *Statky a jmění kollejí jezuitských, klášterů, kostelů, bratrstev a jiných ústavů v království Českém od císaře Josefa II. zrušených*. V Praze: Fr. Bačkovský, 1893, 470 s.

BROFT, Miroslav: *Vojenské dějiny Československa*. 2. díl. 1526–1918. Praha 1986, 623 s.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích, II. díl, I. svazek: Řeholní kanovníci*. Praha: Libri, 2003, 168 s.

ČEREŠŇÁK, Bedřich, ZEMEK Metoděj. *Hodonín: minulost a socialistická přítomnost města*. Brno: Blok, 1979, 606 s.

ČERMÁK, Dominik Karel. *Premonstráti v Čechách a na Moravě: stručné vypsání osudů jednotlivých bud' ještě stávajících neb již vyhlazených klášterů toho řádu dle roků jich založení*. V Praze: Nákladem kanonie Strahovské, 1877, 573 s.

DEÁK, István – *Der K.(u)K. Offizier 1848–1918*. Deák, István. Wien: Böhlau Verlag, 1991, 333 s.

DVOŘÁK, Rudolf. *Jednání sněmů moravských*. Brno: Matice moravská, 1906. Díl. 2, 355 s.

ECKL, Petr, ŠEFERISOVÁ LOUDOVÁ Michaela, VALEŠ Tomáš. *Bonum opus: premonstráti v Louce (1190–1784) = Bonum opus: Die Prämonstratenser in Klosterbruck (1190–1784)*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2020, 231 s.

ECKL, Petr. *Šebestián Freytag z Čepiroh opat loucký (1533–1585)*. Olomouc, 2012, 46 s. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta. Vedoucí práce prof. PhDr. František Halas, CSc.

FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha: Libri, 2005, 878 s.

KOHOUTEK, Kohoutek. *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době po husitských válkách (1434–1526)*. Brno, 2012, 56 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Tomáš Černušák.

KOHOUTEK, Kohoutek. *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době předbělohorské (1526–1620)*. Brno, 2014, 63 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Tomáš Černušák.

KOLÁČKOVÁ, Ilona. *Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera*. Brno, 2007, 57 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Zbyněk Sviták, CSc.

KROUPA, Petr a kol. *Premonstrátský klášter v Louce: dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie*. Znojmo: Okresní úřad, 1997. 121 s.

LEINSLE, Ulrich Gottfried. *Premonstráti*. Přeložil David SAJVERA. Praha: Plot, 2020. *Louka 1190–1990: 800 let premonstrátského kláštera Louka u Znojma na Moravě*. Brno: Cesta, 1990. 12 s.

PEŘINKA, František Václav. *Vlastivěda moravská., Č. 76: Znojemský kraj*. Brno: Musejní spolek v Brně, 1904, 551 s.

ŘÍHA, Tomáš. *Svatý Norbert a jeho dílo*. Řím: Křesťanská akademie, 1971. Sůl země; sv. 8, 302 s.

VOHRYZEK, Stanislav. *Dějiny kláštera Louka u Znojma do roku 1425*. Brno, 2009. 133 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Borovský, Ph.D.

VOLNÝ, Řehoř Tomáš. *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften*. Brünn: Gregor Wolny, 1861. 362 s.

Články ve sbornících a ve zpravodajích

Bude v Louckém klášteře vzdělávací centrum? *Znojenské listy: Noviny městského úřadu Znojmo*. Znojmo, 2017, ročník XXVI. (číslo 7).

KOZDAS, Jan – *Bývalý klášter premonstrátů v Louce u Znojma po roce 1945: od bombardování v roce 1945 po prohlášení za národní kulturní památku dne 20. února 2017 s účinností k 1. červenci 2017*. In: Sborník Státního okresního archivu Znojmo: historický a vlastivědný sborník Znojemska a Moravskokrumlovska Znojmo: Moravský zemský archiv v Brně sv. 32, (2017 [vyd. 2018]), s. 7–12.

KOZDAS, Jan – *Stavební soubor všech staveb a vnějších prostor bývalého kláštera premonstrátů v Louce u Znojma – návrh na využití*. In: Sborník Státního okresního archivu Znojmo: historický a vlastivědný sborník Znojemska a Moravskokrumlovska Znojmo: Moravský zemský archiv v Brně sv. 33, (2018 [vyd. 2019]), s. 114–125.

Městská plovárna Louka je řádně zkolaudovaná: Kdo se koupe v černé stavbě? *Znojenské listy: Čtrnáctideník města Znojma*. Znojmo, 2007, ročník XVI. (číslo 14).

POŠVÁŘ, Jaroslav. Moravské nálezy mincí v 18. a 19. století. In: *Numismatický sborník*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1953, 26 s.

Představujeme nové vedení města Znojma: Podzimek: Jsme inspirací pro další města. A kreativní chceme být i nadále. *Znojenské listy: Noviny městského úřadu Znojmo*. Znojmo, 2021, ročník XXX. (číslo 2).

Internetové zdroje

„*Kloster Louka*“. In: Wikipedia – Die freie Enzyklopädie. Bearbeitungsstand: 15. Dezember 2021, 18:04. [cit. 2022-06-28]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Kloster_Louka&oldid=218217579.

Dr. Pavel Minařík, CSc., dotaz č. 1440 na stránkách věnovaných Československé armádě. [cit. 2022-06-26]. Dostupné z: <https://armada.vojenstvi.cz/vase-dotazy/96.htm>.

Internetová jazyková příručka [online] (2008–2022). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. [cit. 2022-06-02]. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

MÁDLOVÁ, Marta, ed. Šebestián FREYTAG Z ČEPIROH – opat, maltézský rytíř, kněz. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2001 [cit. 2022-07-06].

Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/sebastian-freytag-z-cepiroh-opat-maltezsky-rytir-knez/d-1243>

Oprava Staré školy u Louckého kláštera ve Znojmě je hotová. Využijí ji turisté i nadšenci do řemesel. Český rozhlas [online]. Brno, 2022 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/oprava-stare-skoly-u-louckeho-klastera-ve-znojme-je-hotova-vyuziji-ji-turiste-i-8656986>.

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana ed. Radnice usiluje o obnovu pamětních křížů válečných hrobů na hřbitově v Louce. *Oficiální stránky města Znojma* [online]. 2016 [cit. 2022-06-26]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/radnice-usiluje-o-obnovu-pametnich-krizu-valecnych-hrobu-na-hrbitove-v-louce/d-52934>.

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Ministerstvo schválilo vznik Centra obnovy společenského kulturního dědictví. V rámci projektu Znojmo opraví starou školu v Louckém klášteře*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2018 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z:

https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=62269&n=ministerstvo%2Dschvalilo%2Dvznik%2Dcentra%2Dobnovy%2Dspolecenskeho%2Dkulturniho%2Ddedictvi%2Dv%2Dramci%2Dprojektu%2Dznojmo%2Dopravi%2Dstarou%2Dskolu%2Dv%2Dlouckem%2Dklastere&p1=95902

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-05].

Dostupné z:

https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=74947&n=stara%2Dskola%2Dv%2Dlouce%2Dma%2Dza%2Dsebou%2Dprvni%2Drok%2Drekonstru

[kce&p1=95902%20%20https://brno.rozhlas.cz/oprava-stare-skoly-u-louckeho-klastera-ve-znojme-je-hotova-vyuziji-ji-turiste-i-8656986](https://brno.rozhlas.cz/oprava-stare-skoly-u-louckeho-klastera-ve-znojme-je-hotova-vyuziji-ji-turiste-i-8656986).

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *V Louckém klášteře montují další nová okna*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/v-louckem-klastere-montuji-dalsi-nova-okna/d-75606>.

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Ve Znojmě se koná první mezinárodní konference v rámci projektu Centra obnovy společného kulturního dědictví*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2018 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=65407&n=ve%2Dznojme%2Dse%2Dkona%2Dprvni%2Dmezinarodni%2Dkonference%2Dv%2Dramci%2Dprojektu%2Dcentra%2Dobnovy%2Dspolecneho%2Dkulturniho%2Ddedictvi&p1=95902

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Znojmo nechalo zmapovat chodby pod Louckým klášteřem*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2019 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=69347&n=znojmo%2Dnechalo%2Dzmapovat%2Dchodby%2Dpod%2Dlouckym%2Dklasterem&p1=95902.

PASTRŇÁKOVÁ, Zuzana, ed. *Znojmo pokračuje s výměnou oken v Louckém klášteře*. Oficiální stránky města Znojma [online]. Znojmo, 2022 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=82175&n=znojmo%2Dpokracuje%2Ds%2Dvymenou%2Doken%2Dv%2Dlouckem%2Dklastere&p1=95902.

Znojmo opraví fasádu Louckého klášteřa. Vína z Moravy a vína z Čech [online]. Vinařský fond, 2013, 16.12.2013 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.vinazmoravyvinazcech.cz/cs/aktuality/4920896-znojmo-opravi-fasadu-louckeho-klastera>.

Znojmo se pustilo do opravy jízďáren Louckého klášteřa. Česká televize: Televizní studio Brno [online]. 2013 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/224138-znojmo-se-pustilo-do-opravy-jizdaren-louckeho-klastera/>.

ŽUPANIČ, Jan. *Nová šlechta v českých zemích a podunajské monarchii: Liebenberg von Zsittin* [online]. Ústav světových dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy [cit. 2022-06-25]. Dostupné z: <http://www.novanobilitas.eu/rod/liebenberg-von-zsittin>.

U některých výše zmíněných internetových zdrojů není zmíněn autor, jelikož u článku nebyl uveden.

8. Seznam tabulkových příloh

Tabulka 1: Přehled počtu poddanských rodin kláštera (1679)

- Kroupa u obrazu „*Miniatura*“ neuvádí cenu, přitom je v originálním soupise uvedena. Zajímavé je, že ani Eckl ve svém přehledu cenu tohoto obrazu neuvádí.

Tabulka 2: Soupis obrazů nalezených v konventu

Tabulka 3: Soupis parament

9. Seznam obrazových příloh

Obrázek 1: pozůstatek motivačních hesel po působení vojáků

- vlastní fotografie ze dne 26. 7. 2021

Obrázek 2: značení místností, které tu zůstalo po působení vojáků

- vlastní fotografie ze dne 26. 7. 2021

Obrázek 3: značení místností, které tu zůstalo po působení vojáků

- vlastní fotografie ze dne 26. 7. 2021

Obrázek 4: císařský povinný otisk stabilního katastru s popisem důležitých budov

- převzato z: <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>
- citováno dne: 5. 7. 2022

Obrázek 5: Marie, spoluzakladatelka kláštera

- převzato z: Karrer a Antonín FERENCZ. *Marie Herzogin von Böhmen geborne Pfalzgräfin von Wittelsbach*. Mitstifrerin der Praemonstratenser Abtei in Bruck der Thaja bei Znaim. in Wien: Steindr. v. Hermann Engel, 1870-1900. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:0570635c-298e-4f2f-8494-64f742847535>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 6: přehled otcovské jurisdikce české premonstrátské cirkárie v 18. století.

- M. Švábenský, E - 57 - Premonstráti Louka, 1190 - 1798 (1800), inventář, Brno 1969. S. 418
- vlastní nákres

Obrázek 7: historické etikety výrobců Znojemských okurek

- vlastní fotografie ze dne 1. 7. 2022, foceno v Louckém klášteře

Obrázek 8: historické etikety výrobců Znojemských okurek

- vlastní fotografie ze dne 1. 7. 2022, foceno v Louckém klášteře

Obrázek 9: fotografie první strany ze soupisu Winterhaldera s odhadem ceny

- MZA Brno, B 2, sign. K 20/31, kart. č. 89, přílohy k hlavnímu inventáři, příloha č. 37
- vlastní fotografie ze dne 1. 7. 2022

Obrázek 10: socha Ceres

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 11: socha Vesty

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 12: socha Fortuny

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 13: socha Flory

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 14: socha Bacha

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 15: socha Neptuna

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 16: socha Hespera

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 17: socha Pýthie

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 18: socha Flory

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 19: socha Vulkána

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 20: socha Herkula

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 21: socha Amazonky

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 22: socha múzy Thálie

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 23: socha alegorie architektury

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 24: socha alegorie malířství

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 25: socha múzy Erato

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 26: socha alegorie podzimu

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 27: socha alegorie zimy

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 28: socha alegorie písemnictví

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 29: socha alegorie léta

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 30: socha alegorie sochařství

- vlastní fotografie ze dne 20. 5. 2022

Obrázek 31: orientační mapa, hvězdičkou vyznačen Loucký klášter a Hradiště

- převzato z: <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>
- citováno dne 25. 6. 2022

Obrázek 32: zadní pohled na Starou školu (za stromem), zahradu a ambit

- vlastní fotografie ze dne 26. 7. 2021

Obrázek 33: přední pohled na Starou školu z roku 1971

- neznámý autor, převzato z:
https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=1059853
- citováno dne 25. 6. 2022

Obrázek 34: zakreslení půdorysu Staré školy od Wehrmachtu

- SOkA Znojmo, Stará škola v Louce u Znojma – odkoupení budovy pro brannou moc „Wehrmacht“, sign. 611/K/13, karton č. 2
- vlastní fotografie ze dne 22. 6. 2022

Obrázek 35: malba vláčku v budově Staré školy

- Autorem fotografie je Petr Tichý. Převzato z: https://www.irozhlas.cz/zpravodomov/znojmo-stara-skola-archeologove-kostry_1910260823_zit.
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 36: prvotní znak šlechticů Liebenberg

- Autorem ilustrace je FIALA, Michal.
- ŽUPANIČ, Jan *Nová šlechta v českých zemích a podunajské monarchii: Liebenberg von Zsittin* [online]. Ústav světových dějin Filozofické fakulty

Univerzity Karlovy [cit. 2022-06-25]. Dostupné z:
<http://www.novanobilitas.eu/rod/liebenberg-von-zsittin>.

Obrázek 37: vylepšený znak šlechticů Liebenberg

- Autorem ilustrace je FIALA, Michal.
- ŽUPANIČ, Jan *Nová šlechta v českých zemích a podunajské monarchii: Liebenberg von Zsittin* [online]. Ústav světových dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy [cit. 2022-06-25]. Dostupné z:
<http://www.novanobilitas.eu/rod/liebenberg-von-zsittin>.

Obrázek 38: Leopold Franz Ritter von Liebenberg de Zsittin

- převzato z webových stránek *Österreichische Nationalbibliothek*. Dostupné zde:
https://onb.digital/result/BAG_8146399
- citováno dne 25. 6. 2022

Obrázek 39: oznámení o úmrtí Michaela Angela Picchioniho

- převzato z webových stránek *Zaniklé obce a objekty*. Dostupné zde:
<http://zanikleobce.cz/index.php?detail=66567>
- citováno dne 25. 6. 2022

Obrázek 40: areál Louckého kláštera s vyznačením budov prodaných v roce 1851

- původní obrázek převzat z metainformačního systému Národního památkového ústavu. Dostupné zde:
https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=1177968
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 41: hvězdičkou vyznačena budova postavená pro účely akademie

- výřez z podkladové mapy ortofoto ČR. Dostupné zde: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 42: chromolitografie ženijní akademie

- původní obrázek převzat z: <https://philaprintshop.com/products/von-doderer-carl-wilhelm-k-k-genie-akademie-zu-kloster-bruck-bei-znaim-now-znojmo-moravia-czech-republic>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 43: stará vojenská říční plovárna u Louky (1863)

- SOkA Znojmo. Inv. č. 42. Sign. AMZ-P/42. Karton č. 1

- vlastní fotografie ze dne 22. 6. 2022

Obrázek 44: ženijní akademie

- CZERNY, Ludwig, Joseph BERMANN a Johann RAUH. Ansicht der k.k. Genie-Academie zu Kloster Bruck nächst Znaim. in Wien: Verlags Eigenthum v. Josef Bermann, 1840-1860. Dostupné také z:
<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:a655c565-862a-4750-926b-691ac84400ca>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 45: ženijní akademie

- ZWETTLER, Josef Bedřich a Wilhelm HOFFMANN. K.k. Genie Academie zu Kloster Bruck nächst Znaim. Znaim: Wilh. Hofmann, [1853]. Dostupné také z:
<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b7158eef-5007-4502-8300-ff3246d31127>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 46: ženijní akademie

- LILL, Carl, Gottlieb Benjamin REIFFENSTEIN a M. BÄCKER. Besuch seiner Majestät des Kaisers in der Schwimmschule der Genie Academie zu Klosterbruck am 12ten Juli 1853. Wien: Gedr. v. M. Bäcker, 1853. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:5e37053e-6a26-4b72-bd5c-75445cc76982>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 47: fotografie vojenské přehlídky

- SOkA Znojmo, Z-L/DP-106, fotoalbum "standarta 1931"

Obrázek 48: fotografie vojenské přehlídky

- SOkA Znojmo, Z-L/DP-106, fotoalbum "standarta 1931"

Obrázek 49: fotografie vojenské přehlídky

- SOkA Znojmo, Z-L/DP-106, fotoalbum "standarta 1931"

Obrázek 50: fotografie vojenské přehlídky

- SOkA Znojmo, Z-L/DP-106, fotoalbum "standarta 1931"

Obrázek 51: kamenná brána na východním okraji klášterního areálu

- Starý fotografický archiv Národního památkové ústavu, územního odborného pracoviště v Brně, číslo negativu 34 225

Obrázek 52: sousoší lvů umístěné kdysi na kamenné bráně

- vlastní fotografie ze dne 1. 7. 2022

Obrázek 53: vyznačení silnice, která protíná spojovací křídlo bývalého kláštera

- původní mapa převzata z <https://mapy.cz/>
- citováno dne 5. 7. 2022

Obrázek 54: průjezd a průchod pro pěší skrz spojovací křídlo

- vlastní fotografie pořízena dne 1. 7. 2022

Obrázek 55: pohled na Loucký klášter z městského koupaliště

- vlastní fotografie pořízena dne 12. 9. 2020

Obrázek 56: vizualizace opravené budovy Staré školy

- Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce. In: *Oficiální stránky města Znojma* [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-06]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/stara-skola-v-louce-ma-za-sebou-prvni-rok-rekonstrukce/d-74947>

Obrázek 57: ambit, fotografie z rekonstrukce Staré školy

- Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce. In: *Oficiální stránky města Znojma* [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-06]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/stara-skola-v-louce-ma-za-sebou-prvni-rok-rekonstrukce/d-74947>

Obrázek 58: románský sloup, fotografie z rekonstrukce Staré školy

- Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce. In: *Oficiální stránky města Znojma* [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-06]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/stara-skola-v-louce-ma-za-sebou-prvni-rok-rekonstrukce/d-74947>

Obrázek 59: workshopová dílna, fotografie z rekonstrukce Staré školy

- Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce. In: *Oficiální stránky města Znojma* [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-06]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/stara-skola-v-louce-ma-za-sebou-prvni-rok-rekonstrukce/d-74947>

Obrázek 60: západní průčelí, fotografie z rekonstrukce Staré školy

- Stará škola v Louce má za sebou první rok rekonstrukce. In: *Oficiální stránky města Znojma* [online]. Znojmo, 2020 [cit. 2022-07-06]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/stara-skola-v-louce-ma-za-sebou-prvni-rok-rekonstrukce/d-74947>

10. Tabulkové přílohy

Tabulka 1: Přehled počtu poddanských rodin kláštera (1679)

Lokalita	Počet	Vinný desátek
Bantice	43	Ano
Bohumilice	20	Ne
Borotice	8	Ne
Budeč	27	Ne
Damnice	32	Ne
Dobšice	26	Ano
Dobšický dvůr	4	Ne
Domamil	21	Ne
Dyjákovičky	5	Ne
Dyje	26	Ano
Dyjské dva dvory	2	Ne
Chlupice	20	Ne
Chvalovice	50	Ano
Kravsko	12	Ne
Krhovice	35	Ano
Lechovice	26	Ne
Litohoř	39	Ano
Loděnice	66	Ano
Mramotice	25	Ne
Nesachleby	19	Ano
Oblekovice	36	Ano
Oleksovice	61	Ano
Pemdorf	55	Ne
Podmolí	20	Ano
Práče	1	Ne
Prosiměřice	11	Ne
Přímětice	8	Ne

Retzbach v Rakousích	2	
Sedlešovice	57	Ano
Staré Hobzí	14	Ne
Strachotice	58	Ne
Suchohrdelský dvůr	1	Ne
Suchohrdly u Miroslavi	18	Ne
Suchohrdly u Znojma	22	Ano
Šatov	6	Ne
Štěpkov	12	Ne
Tasovice	40	Ano
Těšetice	1	Ne
Vrbovec	88	Ano
Židé v Miroslavi	20	Ne

Tabulka 2: Soupis obrazů nalezených v konventu

Obrazy v letním refektáři	Vydraženo	Odhadovaná cena
Spasitel na Kříži		50 zlatých
Císařský portrét (2x)		70 zlatých
Obrazy v zimním refektáři		
Poslední večeře	Ano	80 zlatých
Obrazy na hlavním schodišti		
Krucifix		1 zlatý
V priorátu		
Portrét opata Lambeka		6 zlatých
Portrét opata Mayera		2 zlaté
Obrazy ve starém konventu		
Svatý Augustin	Ano	4 krejčary
Svatý Leopold		1 zlatý
Svatý Norbert	Ano	10 krejcarů
Svatý Václav		1 zlatý
Špatné obrazy (10x)	Ano	40 krejcarů
Obrazy v prelatuře		
14 svatých pomocníků		1 zlatý
Císařovna		1 zlatý a 30 krejcarů

Císařská skica	Prelát	1 zlatý 30 krejcarů
Cizoložnice	Prelát	6 zlatých
Dánská zátiší s ovocem (2x)	Ano	1 zlatý
Dětský portrét		25 krejcarů
Filozof (2x)	Prelát	2 zlaté
Filozof (2x)		2 zlaté
Helena (3x)		1 zlatý
Hlava (2x)	Ano	40 krejcarů
Holandský přístav na dřevě (2x)	Ano	1 zlatý
Hořící město Troja	Prelát	3 zlaté
Ideální hlava (4x)	Ano (1x)	3 zlaté (2 lepší hlavy) a 2 zlaté
Jezero (2x)		1 zlatý
Judita	Prelát	3 zlaté
Koně (2x)		40 krejcarů
Krajiny (14x)	1	1 zlatý 52 krejcarů
Krajiny (3x)	Prelát	4 zlaté
Malá zátiší s ovocem	Prelát	1 zlatý
Minerva	Ano	1 zlatý
Miniatura	Ano	40 krejcarů
Noc nebo Narození		20 krejcarů
Obětování Páně	Prelát	3 zlaté
Obřezání Páně	Prelát	3 zlaté
Pallas Herodia Esther Abigail Svatý Jiří Nejsvětější Trojice	Ano	9 zlatých
Portrét zakladatelky Louky	Prelát	6 zlatých
Pygmalion	Ano	20 krejcarů
Samson (2x)		3 zlaté
Staré ženy (2x)	Ano	1 zlatý
Stětí Jana Křtitele	Prelát	3 zlaté
Svatá Barbora		15 krejcarů
Svatá Zuzana	Ano	2 zlaté
Svatý František	Prelát	1 zlatý
Svatý Heřman		1 zlatý
Svatý Jeroným	Prelát	2 zlaté
Svatý Josef	Ano	1 zlatý
Svatý Šebestián		1 zlatý

Vodopád	Ano	1 zlatý
Zima (2x)		1 zlatý
Vedlejší pokoj:		
Velký portrét (2x)	Ano (1x)	40 krejcarů
Prelátská chodba:		
Císař		Obraz je poničený
Poprsí (2x)		8 krejcarů
Portréty prelátů (18x)		7 zlatých 78 krejcarů
Místnost č. 2		
Krajiny (4x)		40 krejcarů
Místnost č. 4		
Velký královský portrét (2x)	Ano (1x)	20 krejcarů
Místnost č. 6		
Různé obrazy (31x)		5 zlatých 10 krejcarů
Jídelna oficiálů		
Bitva		4 krejcarů
Ryba		4 krejcarů
Císařský portrét (2x)		20 krejcarů
Portréty prelátů (2x)		16 krejcarů
Provizorát		
Nevýznamné obrazy (6x)		1 zlatý

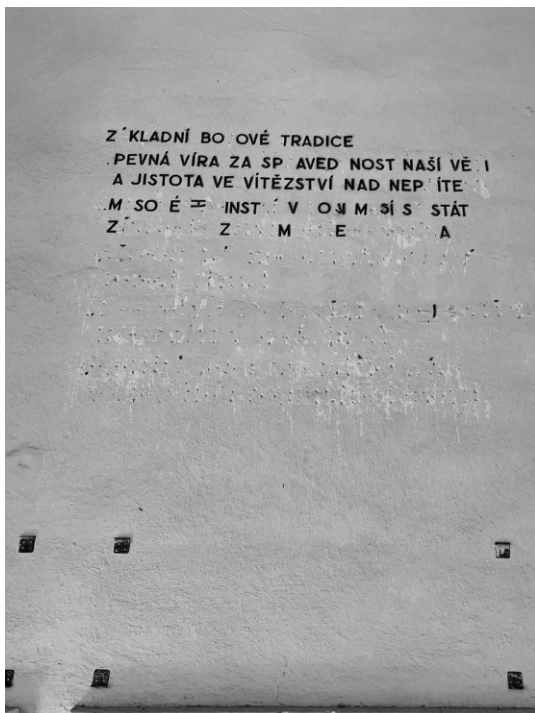
Tabulka 3: Soupis parament

Druh parament	Počet kusů
Ornáty běloatlasové těžkým zlatem protkávané	28
Ornáty bohatě zlaté s červenou bordurou	18
Ornáty karmazínově červené těžké se zlatou výšivkou	20
Ornáty běloatlasové protkávané zlatem	21
Ornáty bohatě zlaté se zlatou úzkou obrubou	26
Ornáty bělobrožované tkané zlatem a stříbrem	15
Ornáty brožované bílým stříbrným plyšem	10
Ornáty Drap d'Argent se zlatými květy a stříbrnou vrubovanou obrubou	1
Ornáty staré, obnošené, brožovaným zlatem zdobené se zlatými obrubami	10

Kasule, dalmatiky a pluviály, alba se zlatými střapci a zlatem tkaných quast s červeným taftem a bruselskou krajkou, prapory, humerály, ručníky, korporály, purifikatoria, cingula, černé oltářní přehozy, aj.	124
--	-----

11.Obrazové přílohy

Obrázek 1: pozůstatek motivačních hesel po působení vojáků

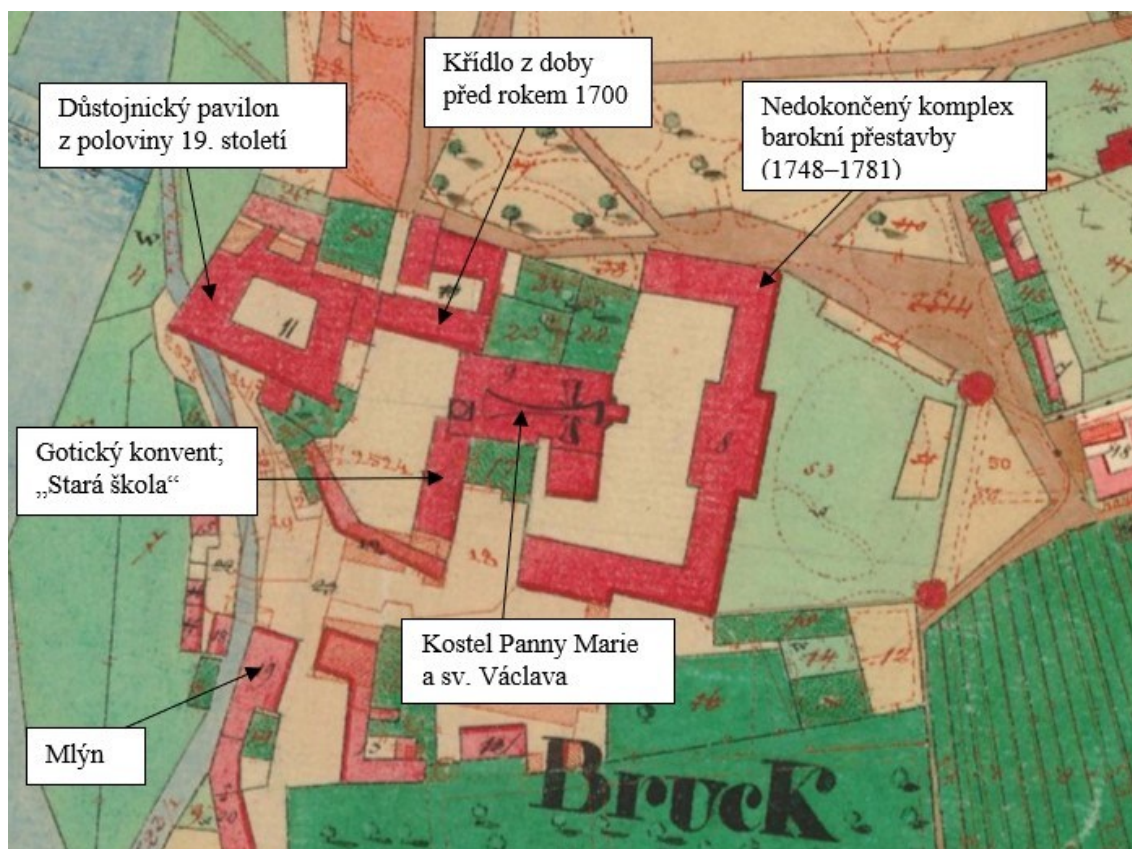
Obrázek 2: značení místností, které tu zůstalo po působení vojáků

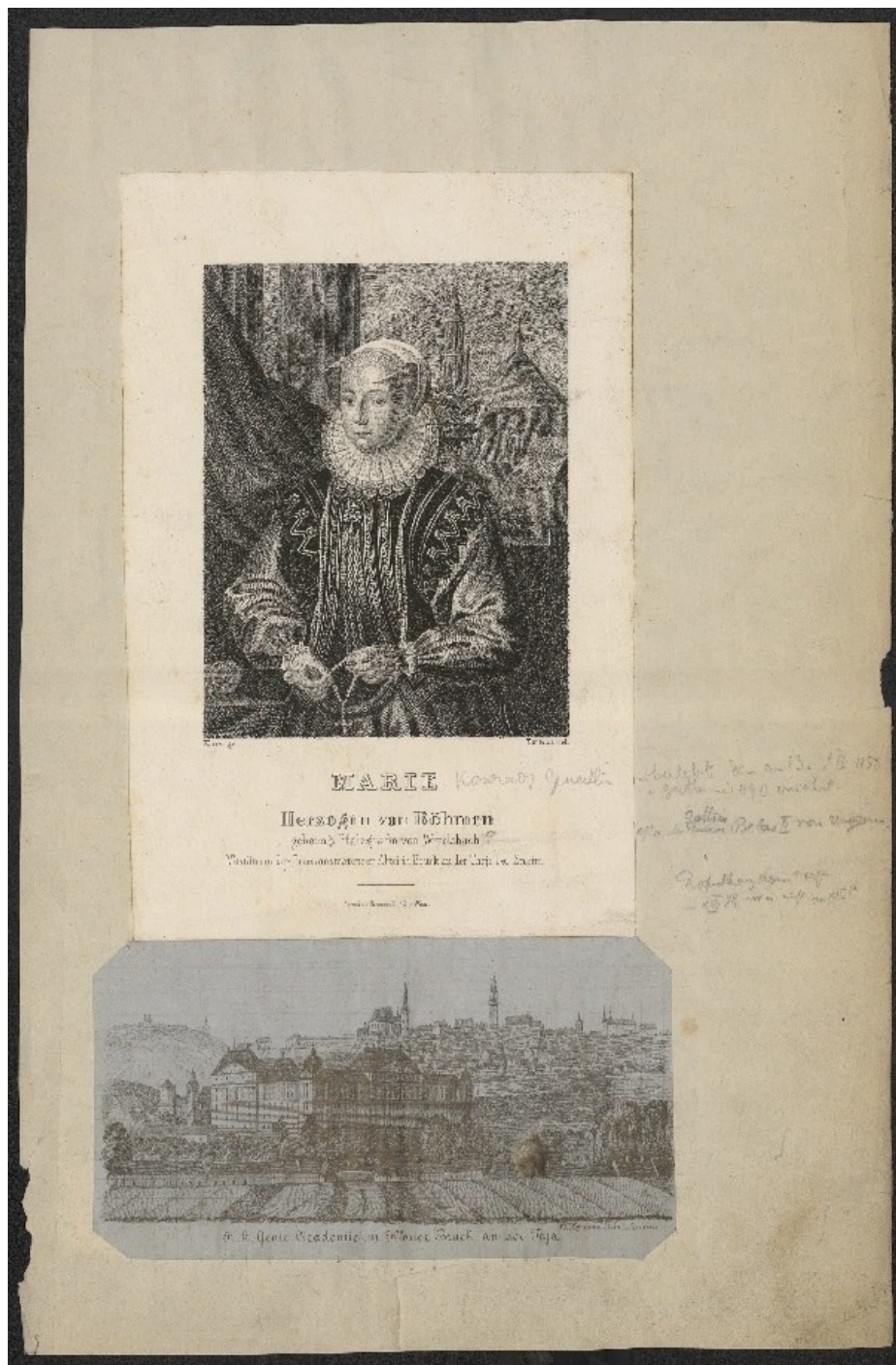
Obrázek 3: značení místností, které tu zůstalo po působení vojáků

Obrázek 4: císařský povinný otisk stabilního katastru s popisem důležitých budov

Obrázek 5: Marie, spoluzakladatelka kláštera

Obrázek 6: přehled otcovské jurisdikce české premonstrátské cirkárie v 18. století.

Obrázek 7: historické etikety výrobců Znojenských okurek

Obrázek 8: historické etikety výrobců Znojemských okurek

Obrázek 10: socha Ceres

Obrázek 11: socha Vesty

Obrázek 12: socha Fortuny

Obrázek 13: socha Flory

Obrázek 14: socha Bacha

Obrázek 15: socha Neptuna

Obrázek 16: socha Hespera

Obrázek 17: socha Pýthie

Obrázek 18: socha Flory

Obrázek 19: socha Vulkána

Obrázek 20: socha Herkula

Obrázek 21: socha Amazonky

Obrázek 22: socha múzy Thálie

Obrázek 23: socha alegorie architektury

Obrázek 24: socha alegorie malířství

Obrázek 25: socha múzy Erato

Obrázek 26: socha alegorie podzimu

Obrázek 27: socha alegorie zimy

Obrázek 28: socha alegorie písemnictví

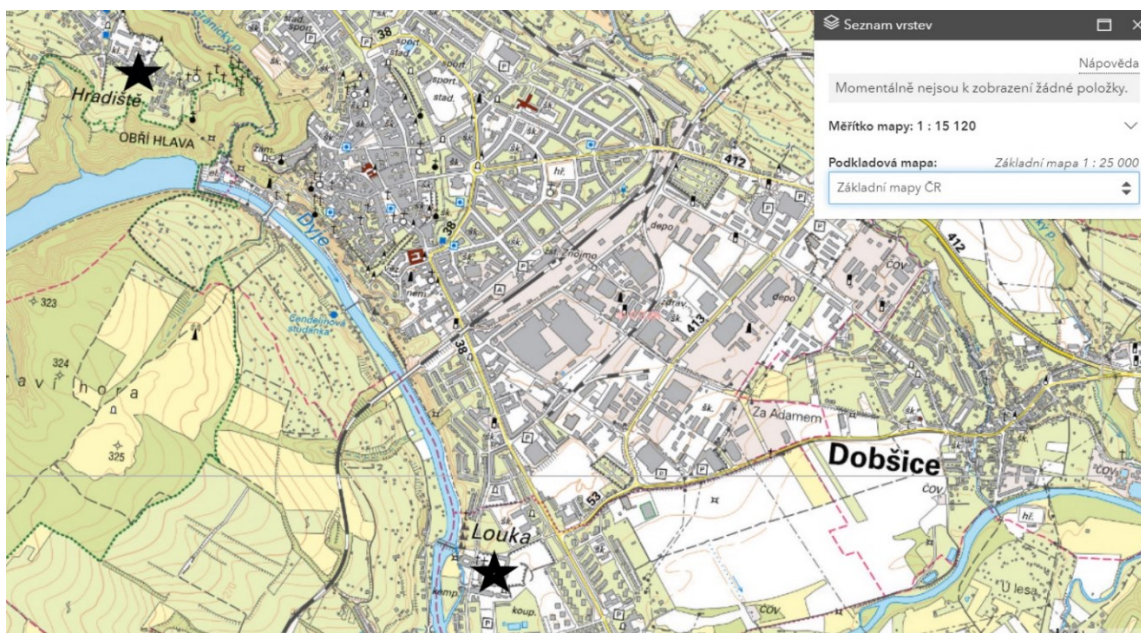
Obrázek 29: socha alegorie léta

Obrázek 30: socha alegorie sochařství

Obrázek 31: orientační mapa, hvězdičkou vyznačen Loucký klášter a Hradiště

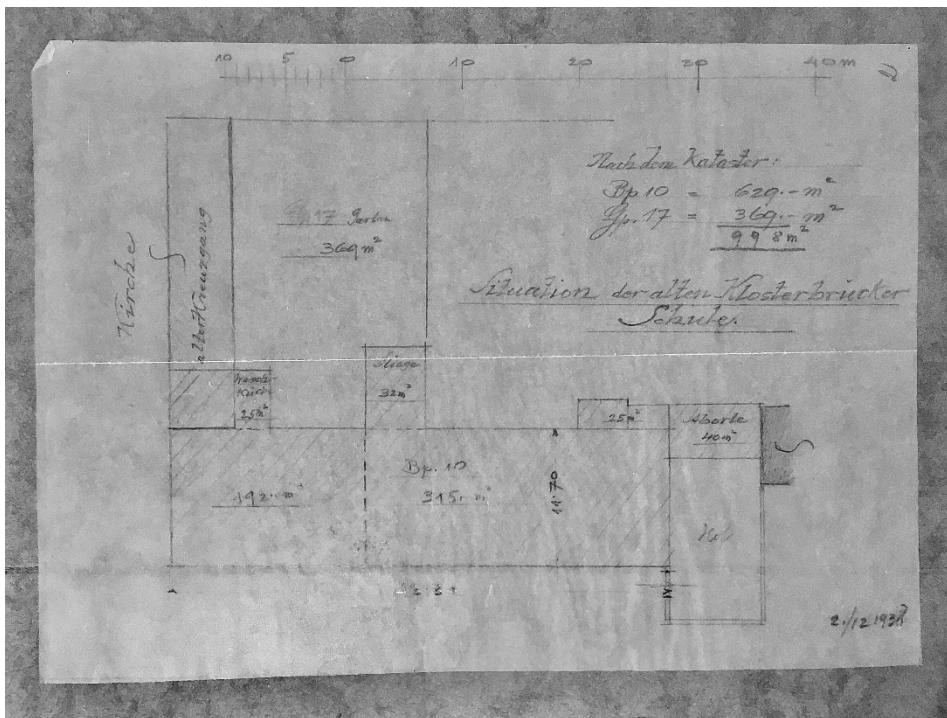
Obrázek 32: zadní pohled na Starou školu (za stromem), zahradu a ambit

Obrázek 33: přední pohled na Starou školu z roku 1971

Obrázek 34: zakreslení půdorysu Staré školy od Wehrmachtu

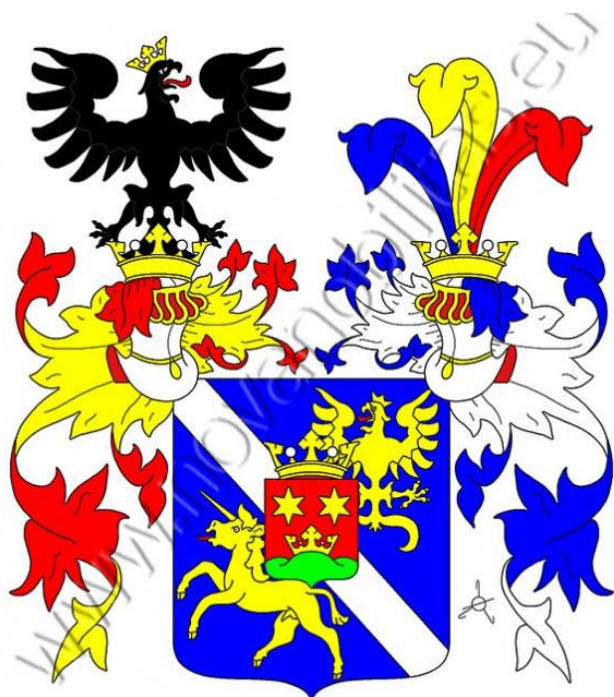
Obrázek 35: malba vláčku v budově Staré školy

Obrázek 36: prvotní znak šlechticů Liebenberg

Obrázek 37: vylepšený znak šlechticů Liebenberg

Obrázek 38: Leopold Franz Ritter von Liebenberg de Zsittin

Obrázek 39: oznámení o úmrtí Michaela Angela Picchioniho

Die Liebe ist stärker
als der Tod. H.L. 8, 6.

✝

Die Gerechten werden
in Ewigkeit leben und
ihre Belohnung ist im
Herrn. Weisheit 5, 16.

Zur frommen Erinnerung
an Herrn

**Michael Angelo
Ritter von Picchioni**

k. u. k. Major a. D.
Gutsbesitzer von Böhm. Rudoletz
geb. zu Borgo St. Syroi. Piemont, 15. Nov. 1817
gest. zu Laibach, am 6. Februar 1891.

Er war von Gott und guten Men-
schen geliebt, sein Andenken wird ge-
segnet bleiben. Sirach XLVI.

Wer segnend wirkt, bis ihm die
Kraft gebricht, und liebend stirbt, — den
vergisst man nicht.

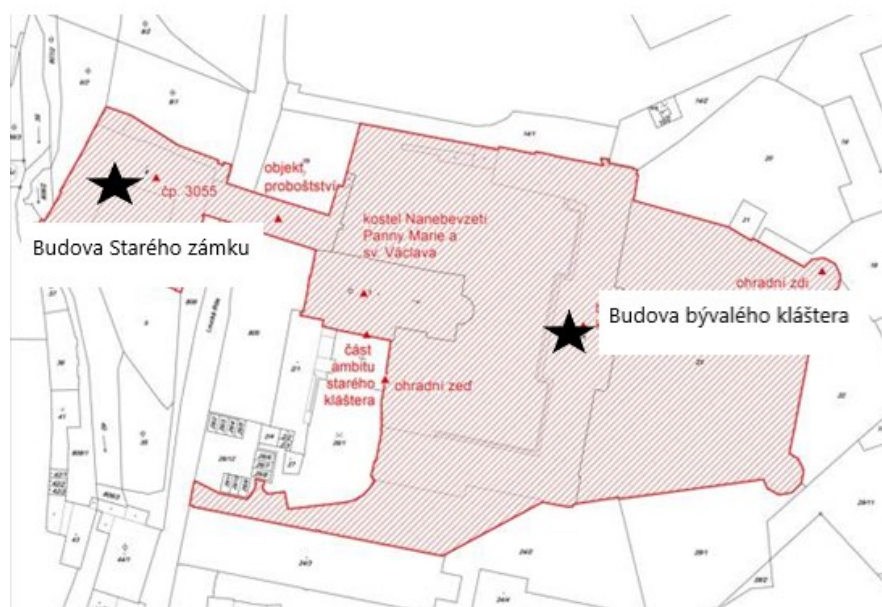
Höret nicht auf, ihn zu lieben und
für ihn zu beten!

O Herr, lasse ihn ruhen in Frieden,
und vereinige uns mit ihm dort, wo keine
Trennung mehr ist.

Herr, Dein Wille geschehe.
AMEN.

Verlag von Conrad Berg, Wien, I., Petersplatz.

Obrázek 40: areál Louckého kláštera s vyznačením budov prodaných v roce 1851

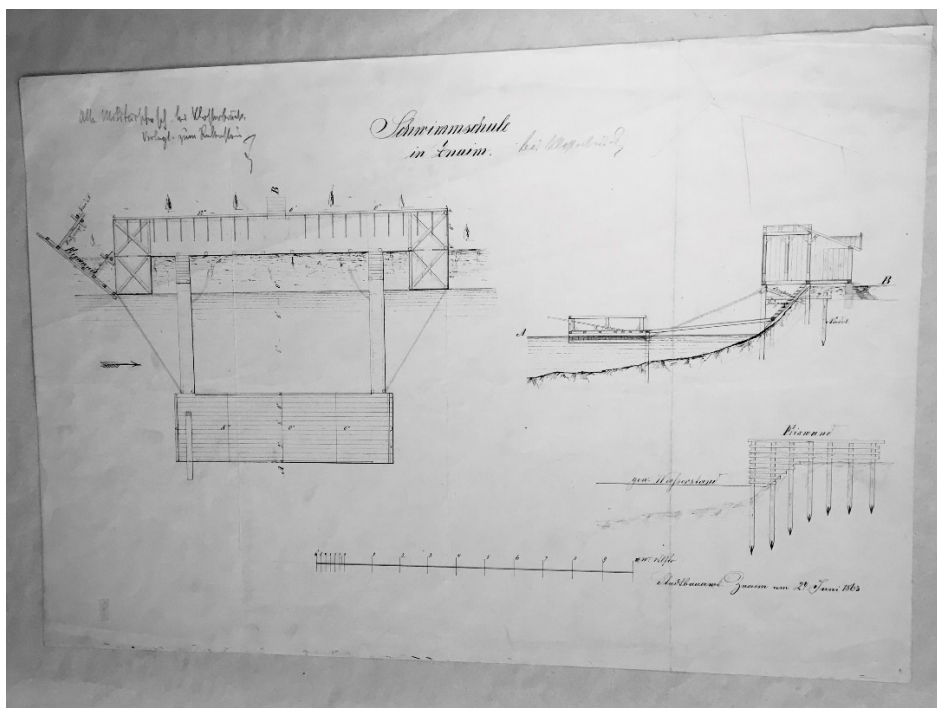
Obrázek 41: hvězdičkou vyznačena budova postavená pro účely akademie

Obrázek 42: chromolitografie ženíjní akademie

Obrázek 43: stará vojenská říční plovárna u Louky (1863)

Obrázek 44: ženíjní akademie

Obrázek 45: ženíjní akademie

Obrázek 46: ženíjní Akademie

Obrázek 47: fotografie vojenské přehlídky

Obrázek 48: fotografie vojenské přehlídky

Obrázek 49: fotografie vojenské přehlídky

Obrázek 50: fotografie vojenské přehlídky

Obrázek 51: kamenná brána na východním okraji klášterního areálu

Obrázek 52: sousoší lvů umístěné kdysi na kamenné bráně

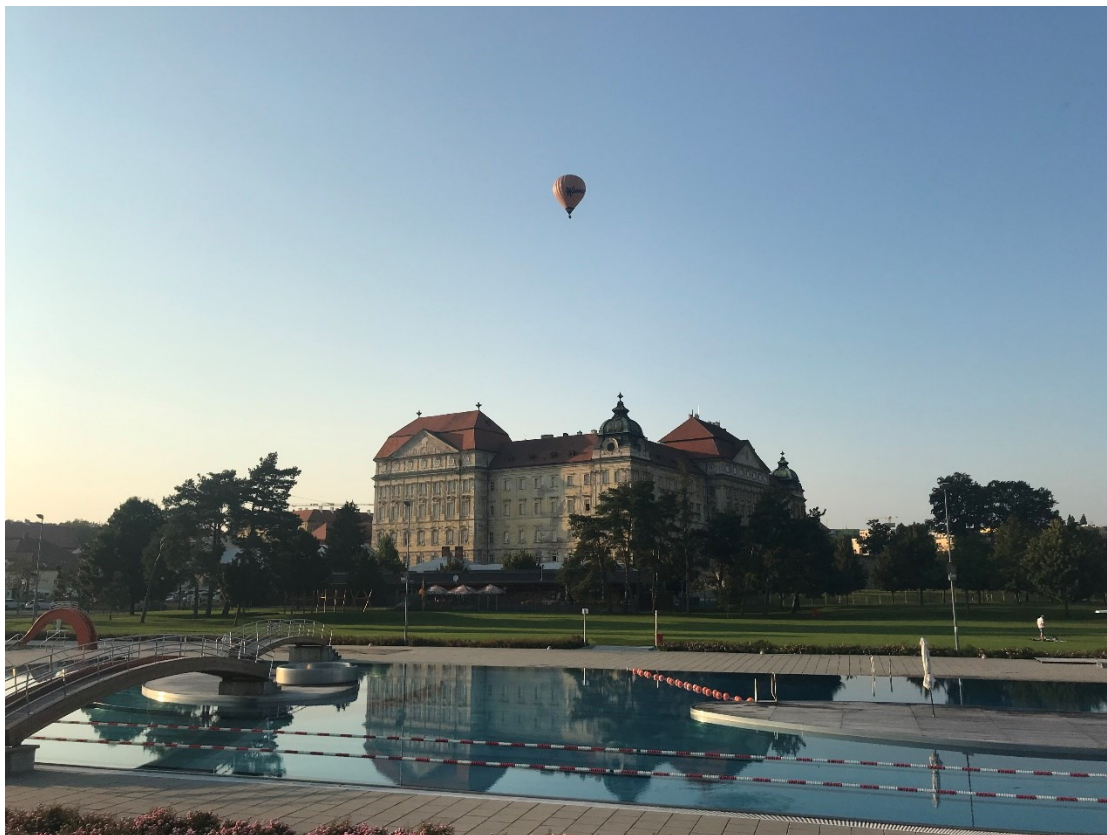
Obrázek 53: vyznačení silnice, která protíná spojovací křídlo bývalého kláštera

Obrázek 54: průjezd a průchod pro pěší skrz spojovací křídlo

Obrázek 55: pohled na Loucký klášter z městského koupaliště

Obrázek 56: vizualizace opravené budovy Staré školy

Obrázek 57: ambit, fotografie z rekonstrukce Staré školy

Obrázek 58: románský sloup, fotografie z rekonstrukce Staré školy

Obrázek 59: workshopová dílna, fotografie z rekonstrukce Staré školy

Obrázek 60: západní průčelí, fotografie z rekonstrukce Staré školy

